

دروس اختصاصی

دانشگاه ورزشگران

۱۴۰۰

تست

هوش
و استعداد علمی

۱۳۰۰

تست

مهارت علمی
دین و زندگی

مؤلفان:

سید مهدی امام‌نیری
علیرضا اردستانی
سید پوریا طباطبایی

مؤلفان:

مرتضی محسنی‌کبیر
محمد رضایی‌بقاء

تعلیم و تربیت اسلامی

۱ دین و زندگی دهم (درس ۹ انسانی) معادل درس ۸ ریاضی و تجربی)	۲ دین و زندگی دهم (درس ۱۰) ویژه رشته انسانی)	۳ دین و زندگی دهم (درس ۱۱ انسانی) معادل درس ۹ ریاضی و تجربی)
درسنامه و سؤالات ۸ پاسخ‌های تشریحی ۵۴۰	درسنامه و سؤالات ۳۰ پاسخ‌های تشریحی ۵۴۶	درسنامه و سؤالات ۴۳ پاسخ‌های تشریحی ۵۴۹
۴ دین و زندگی دهم (درس ۱۲ انسانی) معادل درس ۱۰ ریاضی و تجربی)	۵ دین و زندگی دهم (درس ۱۳ انسانی) معادل درس ۱۱ ریاضی و تجربی)	۶ دین و زندگی دهم (درس ۱۴ انسانی) معادل درس ۱۲ ریاضی و تجربی)
درسنامه و سؤالات ۶۸ پاسخ‌های تشریحی ۵۵۶	درسنامه و سؤالات ۹۵ پاسخ‌های تشریحی ۵۶۴	درسنامه و سؤالات ۱۱۳ پاسخ‌های تشریحی ۵۷۰
۷ دین و زندگی یازدهم (درس ۱۶ انسانی) معادل درس ۱۱ ریاضی و تجربی)	۸ دین و زندگی یازدهم (درس ۱۷ انسانی) معادل درس ۱۲ ریاضی و تجربی)	۹ دین و زندگی یازدهم (درس ۱۸ انسانی) معادل درس ۱۲ ریاضی و تجربی)
درسنامه و سؤالات ۱۳۲ پاسخ‌های تشریحی ۵۷۶	درسنامه و سؤالات ۱۵۳ پاسخ‌های تشریحی ۵۸۲	درسنامه و سؤالات ۱۷۱ پاسخ‌های تشریحی ۵۸۶

مهارت معلمی

۱۰ مهارت معلمی (فصل اول)	۱۱ مهارت معلمی (فصل دوم)	۱۲ مهارت معلمی (فصل سوم)
درسنامه و سؤالات ۱۸۴ پاسخ‌های تشریحی ۵۸۹	درسنامه و سؤالات ۲۰۵ پاسخ‌های تشریحی ۵۹۵	درسنامه و سؤالات ۲۵۹ پاسخ‌های تشریحی ۶۰۸

هوش و استعداد معلمی

۱ هوش کلامی (معنی مستقیم واژگان)	۲ هوش کلامی (معنی واژه در حروف پراکنده)	۳ هوش کلامی (آرایش حروف و واژگان - کدگذاری)
درسنامه و سؤالات ۳۰۵ پاسخ‌های تشریحی ۶۱۶	درسنامه و سؤالات ۳۰۹ پاسخ‌های تشریحی ۶۱۶	درسنامه و سؤالات ۳۱۱ پاسخ‌های تشریحی ۶۱۷

۴	هوش کلامی (پر کردن جای خالی متن با واژگان)
درسنامه و سؤالات	۳۱۵
پاسخ‌های تشریحی	۶۱۸

۷	هوش کلامی (چیدمان منطقی جمله‌ها)
درسنامه و سؤالات	۳۲۰
پاسخ‌های تشریحی	۶۱۹

۱۰	هوش کلامی (نتیجه‌گیری از گزاره‌های منطقی)
درسنامه و سؤالات	۳۷۵
پاسخ‌های تشریحی	۶۳۰

۱۳	هوش محاسباتی (تحلیل و طبقه‌بندی متغیرها)
درسنامه و سؤالات	۳۹۵
پاسخ‌های تشریحی	۶۴۲

۱۶	هوش محاسباتی (حل مسائل عددی و شمارش)
درسنامه و سؤالات	۴۱۳
پاسخ‌های تشریحی	۶۵۹

۱۹	هوش تجسمی دوبعدی (کشف روابط و تفاوت‌ها)
درسنامه و سؤالات	۴۳۵
پاسخ‌های تشریحی	۶۷۱

۲۲	هوش تجسمی دوبعدی (ارتباط شکل‌ها - شمارش)
درسنامه و سؤالات	۴۹۹
پاسخ‌های تشریحی	۶۹۱

۲۵	هوش تجسمی سه‌بعدی (حجم‌های ترکیبی و پیچیده)
درسنامه و سؤالات	۵۲۴
پاسخ‌های تشریحی	۷۰۰

۵	هوش کلامی (رابطه بین واژگان)
درسنامه و سؤالات	۳۱۷
پاسخ‌های تشریحی	۶۱۸

۸	هوش کلامی (درک مطلب)
درسنامه و سؤالات	۳۲۲
پاسخ‌های تشریحی	۶۱۹

۱۱	هوش محاسباتی (دنباله‌های عددی - الگویابی)
درسنامه و سؤالات	۳۸۲
پاسخ‌های تشریحی	۶۳۳

۱۴	هوش محاسباتی (نسبت، تناسب و درصد)
درسنامه و سؤالات	۴۰۰
پاسخ‌های تشریحی	۶۴۶

۱۷	هوش منطقی (چیدمان شرط و مقایسه)
درسنامه و سؤالات	۴۱۵
پاسخ‌های تشریحی	۶۶۰

۲۰	هوش تجسمی دوبعدی (کشف روابط در جدول‌ها)
درسنامه و سؤالات	۴۷۱
پاسخ‌های تشریحی	۶۸۴

۲۳	هوش تجسمی دوبعدی (تکمیل شکل - الگوهای تکمیل شکل)
درسنامه و سؤالات	۵۰۷
پاسخ‌های تشریحی	۶۹۴

۲۶	هوش تجسمی سه‌بعدی (تا و سوراخ)
درسنامه و سؤالات	۵۲۹
پاسخ‌های تشریحی	۷۰۱

۶	هوش کلامی (چیدمان منطقی واژگان در جمله)
درسنامه و سؤالات	۳۱۹
پاسخ‌های تشریحی	۶۱۹

۹	هوش کلامی (تضعیف و تقویت مطلب)
درسنامه و سؤالات	۳۵۹
پاسخ‌های تشریحی	۶۲۷

۱۲	هوش محاسباتی (محاسبات ریاضی پایه)
درسنامه و سؤالات	۳۸۸
پاسخ‌های تشریحی	۶۳۷

۱۵	هوش محاسباتی (هندسه)
درسنامه و سؤالات	۴۰۷
پاسخ‌های تشریحی	۶۵۳

۱۸	هوش منطقی (گزاره‌های منطقی، استدلال و استنتاج)
درسنامه و سؤالات	۴۲۴
پاسخ‌های تشریحی	۶۶۶

۲۱	هوش تجسمی دوبعدی (کشف روابط گروه‌های شکلی)
درسنامه و سؤالات	۴۹۰
پاسخ‌های تشریحی	۶۸۸

۲۴	هوش تجسمی سه‌بعدی (مکعب و تاس)
درسنامه و سؤالات	۵۱۳
پاسخ‌های تشریحی	۶۹۶

تعلیم و تربیت اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم
(الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ * عَلَّمَهُ الْبَيَانَ)

اثر پیش‌رو حاصل تلاش شبانه‌روزی برای ارائه مناسب و کارآمد محتوای درس تربیت و تعلیم اسلامی جهت آمادگی کنکور دانشگاه فرهنگیان شامل درس‌های دین و زندگی پایه‌های دهم و یازدهم و ویژه رشته‌های تجربی، ریاضی و انسانی و فصل‌های اول تا سوم کتاب مهارت‌های معلمی استاد محسن قرائتی است. جهت پی بردن به عمق اثرگذاری این اثر و استفاده بهتر از آن به نکته‌های زیر توجه کنید:

راهنمای استفاده از کتاب:

- ۱ چشم‌انداز: بیان اهداف اصلی و فرعی هر درس یا فصل
- ۲ مشاوره: بیان میزان اهمیت هر درس در آزمون، نکات مهم‌تر درس و اطلاعات مربوط به آیات، احادیث و اشعار
- ۳ سبک مطالعه: اولویت‌بندی در خواندن مطالب درس و بیان روش فهم بهتر مفاهیم
- ۴ ساختار کلی: بیان عناوین کلی و موارد مهم هر درس برای نظم و مهندسی ذهن پیش از آغاز به مطالعه
- ۵ ایستگاه آیه: شامل ۱- بیان موضوع کلی هر آیه ۲- ترجمه کلمه به کلمه و روان الفاظ قرآنی ۳- پیام‌های مختلف، ترکیبی و ارتباطی همراه با مشخص کردن کلیدواژه مرتبط در آن آیه به ترتیب اهمیت و تبادر به ذهن ۴- مهم‌ترین کلیدواژه هر آیه.
- ۶ ایستگاه حدیث: شامل ۱- موضوع کلی احادیث عربی و فارسی ۲- پیام‌های مختلف، ترکیبی و ارتباطی ۳- کلیدواژه‌های مهم هر حدیث.
- ۷ ایستگاه شعر: شامل ۱- موضوع کلی شعر ۲- پیام‌های مختلف، ترکیبی و ارتباطی ۳- کلیدواژه‌های مهم ادبیات.
- ۸ ایستگاه حکایت یا روایت تاریخی: شامل حکایت‌ها یا نقل‌قول‌های بزرگان و صحابه با ذکر موضوع کلی، پیام‌های مربوط و کلیدواژه‌های مهم آن.
- ۹ تلنگر: بیان نکات مشابه و گمراه‌کننده درس‌ها و دام‌های آموزشی در تست‌ها برای رفع چالش‌های داوطلبان در پاسخ‌گویی به سؤالات تستی و مطرح نمودن نکات ترکیبی عمیق‌تر و ظریف‌تر میان درس‌های پایه دهم و یازدهم و مهارت معلمی.
- ۱۰ نکته راهبردی: نکات کلی و میانبر برای درک بهتر مفاهیم مهم درس جهت سرعت بیشتر در تست‌زنی.
- ۱۱ مرور سریع: طبقه‌بندی برخی از مفاهیم حجیم درس برای سهولت در یادگیری
- ۱۲ پاسخ‌گویی به تمام سؤالات کتاب درسی: شامل سؤالات ۱- ابتدا و میان درس ۲- تدبیر و تفکر در آیات ۳- فعالیت کلاسی ۴- خودارزیابی ۵- اندیشه و تحقیق و ... بر مبنای کتاب راهنمای معلم.
- ۱۳ رابطه علی و معلولی: ارائه روابط علت‌ها و معلول‌ها، شرط‌ها و مشروط‌ها که در متن درسنامه، داخل پرانتزها آمده است، به طور کلی پوشش‌دهنده این نوع از سؤالات کنکور است.
- ۱۴ اصطلاحات و مفاهیم کلیدی: آشنایی با بعضی اصطلاحات معارف دینی به جهت پاسخ‌گویی راحت‌تر به سؤالاتی که الفاظ نامأنوس دارد.

- ۱۵ **رویکردی جدید به موضوع و حفظ آیات:** رویکرد کاربردی به آیات در جهت پاسخ به سؤالات مربوط به حفظ ادامه آیه که در سال‌های اخیر بیش‌تر مورد نظر طراحان کنکور بوده است.
- ۱۶ **رویکردی جدید به موضوع و حفظ احادیث:** پرسش‌هایی مطرح شده است که از شما دانستن ادامه احادیث را می‌خواهد.
- ۱۷ **درس در یک نگاه:** ارائه نموداری هر درس جهت مطالعه سریع و مرور قبل از آزمون.
- ۱۸ **پاورقی‌ها:** بعضی از مطالب که نیاز به توضیح بیش‌تر دارد و در فهم مطالب مؤثر است، هم‌چنین عبارات عربی برخی از آیات که در کتاب درسی فقط فارسی آن‌ها ذکر شده و هم‌چنین پاورقی‌های مورد نیاز از کتاب مهارت معلمی آورده شده است.
- ۱۹ **بخش تست‌های تألیفی، سطح ۱: دانشی (ادراک و خط به خط):** همه متن کتاب‌ها را خط به خط و صفحه به صفحه به صورت بهینه پوشش می‌دهد و حتی تمرین‌هایی از قبیل فعالیت کلاسی، اندیشه و تحقیق، تدبیر، بررسی و ... که از دیدگاه کنکور، ارزش سؤال داشته است، به صورت تست در آن گنجانده شده‌اند. ضمن این‌که از آوردن تست‌های تکراری یا ضعیف یا خلاف عرف کنکور، پرهیز شده است.
- ۲۰ **بخش تست‌های تألیفی، سطح ۲: تحلیلی، فرادانشی و مفهومی (تشبیه و تسلط):** در این بخش سؤالات به صورت مفهومی و دقیق آورده شده است که سطح بالاتری نسبت به سؤالات بخش قبلی دارد.
- ۲۱ **بخش تست‌های ترکیبی:** پس از بررسی دقیق هر درس، جهت ارتقای سطح تسلط خود، به ترکیب‌های ممکن از آن درس با سایر دروس که در گذشته مطالعه شده، پرداخته شود.
- ۲۲ **بخش تست‌های کنکوری:** همه سؤالات کنکوری قابل استفاده در سال‌های گذشته در صورت لزوم با توجه به تغییرات به روز شده و براساس کتاب‌های نظام جدید ارائه شده است تا به نگاه شما نسبت به دیدگاه طراحان کنکور، جامع‌نگری بخشیده شود.
- ۲۳ **پاسخ‌های کاملاً تشریحی:** پاسخ‌های تست‌ها به طور کامل و در صورت لزوم با ردّ گزینه‌ها و اشاره به ترجمه آیات آورده شده است و بخش‌های کلیدی و مرتبط‌تر با سؤال، به صورت رنگی مشخص شده‌اند که در رسیدن شما به پاسخ نهایی سرعت بیش‌تری بدهد.
- ۲۴ **در بخش کتاب مهارت معلمی:** از تست‌های درون متنی برای سنجش تسلط بر آموخته‌ها استفاده شده است. در پایان از دست‌اندرکاران انتشارات بین‌المللی گاج به‌ویژه مهندس محمد جوکار و جناب آقای ابوالفضل مزرعتی و سایر همکاران عزیز که در به ثمر رسیدن این اثر نقش ایفا نمودند، کمال قدردانی و تشکر را داریم و دعاگوی آنان هستیم.

چشم انداز

مشاوره

سبک مطالعه

آیکون های درسنامه

در این درس، جهت ثبات قدم در مسیر قرب الهی، چهار اقدام به ترتیب ذکر می شود و چگونگی و کیفیت اسوه قرار دادن برترین اسوه ها که همان پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) ایشان هستند، معرفی می گردند.

این درس یک آیه با متن عربی، ۴ آیه با ترجمه فارسی، ۴ حدیث عربی و ۴ حدیث با ترجمه فارسی دارد و چون درس جدیدتری است، اهمیت ویژه ای دارد و در کنکور حدود ۱۴ سؤال بوده است.

دانستن تقدم و تأخر چهار اقدام برای ثبات قدم در مسیر قرب الهی و شناخت ثبات و اخلاص مربوط به این اقدامات ضروری است. همچنین باید بدانید که اسوه قرار دادن معصومین (ع) در چه اموری است و به چه معناست، و هر دو سؤال اهمیت ویژه ای در این درس دارد.

توجه

تلنگر

جواب

تعریف

نتیجه

مثال

نکته

سوال

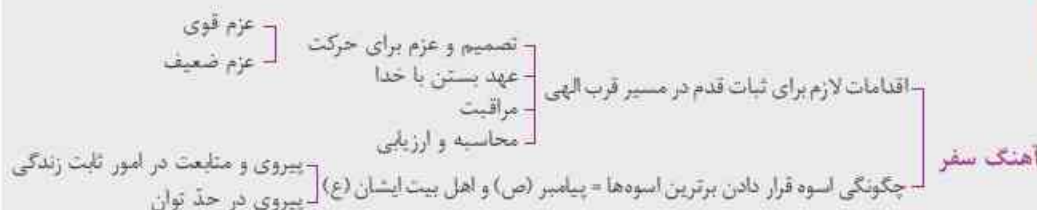
دین و زندگی دهم آهنگ سفر

درس نهم
معادل درس ۸
دهم ریاضی و تجربی

ساختار کلی درس

مقدمه

ایستگاه حدیث: عزم خواستار خدا، توشه مسافر کوی خدا

امام کاظم (ع) می فرماید: «خدایا! می دانم که بهترین توشه مسافر کوی تو، عزم و اراده ای است که با آن خواستار تو شده باشد.»^۱ (مفاتیح الجنان)

۱. جهت حرکت به سوی هدف اصلی زندگی انسان، یعنی تقرب الهی، عزم و تصمیم قوی لازم است.
۲. اولین اقدام برای ثبات قدم در مسیر قرب الهی، تصمیم و عزم برای حرکت است که با آیه «وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصْلَبَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ» مرتبط است.

• اکنون که با آینده انسان در جهان آخرت آشنا شدیم و دانستیم که:

• سرنوشت ابدی انسان ها براساس اعمال آنان در دنیا تعیین می شود (علت)، لازم است تا در این دنیا قدم در مسیری بگذاریم که موفقیت آن حتمی باشد و سرانجام و آخرتی آباد را برای ما رقم بزند. (معلول) (تجربیه ۱۴۰۰)

• از آن جا که هدف از خلقت انسان، رسیدن به مقام قرب خداوند است، پس در حقیقت، او مسیر و هدف اصلی زندگی ماست. هر کس این نکته را دریابد و زندگی خود را در مسیر این هدف قرار دهد (شرط)، در دنیا زندگی لذت بخش و مطمئن و در آخرت رستگاری ابدی را به دست خواهد آورد. (مشروط)

• البته برای رسیدن به چنین هدف بزرگ و برتری (رسیدن به مقام قرب الهی)، لازم است ۱. برنامه ریزی کنیم (علت) و ۲. قدم در راهی بگذاریم که سرانجامی این گونه زیبا داشته باشد و در راهی قرار نگیریم که خود را گرفتار آتش دوزخ کرده باشیم (معلول). پس لازم است بدانیم:

❓ برای آن که در این برنامه ریزی موفق شویم، چه اقدامات و کارهایی باید انجام دهیم؟

🔑 برای گام گذاشتن در مسیر قرب الهی و هم چنین برای ثبات قدم ماندن در این راه، شایسته است اقداماتی (۴ اقدام) را انجام دهیم.

۱. دقت شود، این حدیث مربوط به قبل از شروع درس است.

اقدامات مهم برای گام گذاشتن در مسیر قرب الهی و ثابت قدم ماندن در این راه

۱. تصمیم و عزم برای حرکت ۲. عهد بستن با خدا ۳. مراقبت ۴. محاسبه و ارزیابی

۱. تصمیم و عزم برای حرکت

- عزم به معنای اراده و تصمیم بر انجام کاری است.
- آدمی با عزم خویش (علت)، آنچه را که انتخاب کرده است، عملی می‌سازد (معلول).
- البته عزم و اراده انسان‌ها متفاوت است.
- نتایج عزم قوی: هر قدر عزم قوی‌تر باشد، (علت) رسیدن به هدف آسان‌تر است (معلول).
- نکته راهبردی: میان قوت عزم و سهل‌الوصول شدن هدف، «رابطه مستقیم» برقرار است.
- نشانه‌های عزم قوی: ۱. استواری بر هدف، ۲. شکیبایی و ۳. تحمل سختی‌ها برای رسیدن به آن هدف، از آثار عزم قوی است. کارهای بزرگ، عزم‌های بزرگ می‌خواهد (رابطه مستقیم).
- نشانه‌های عزم ضعیف: آنان که عزم ضعیفی دارند، در برابر تندباد حوادث تاب نمی‌آورند و مشکلات راه، آنان را به عقب‌نشینی وادار می‌کند.
- اما آنان که عزم قوی دارند، ۴. سرنوشت را به دست حوادث نمی‌سپارند و ۵. با قدرت به سوی هدف قدم برمی‌دارند.
- به همین جهت (داشتن عزم قوی) بعد از سفارش‌هایی که لقمان حکیم به فرزندش می‌کند و راه و رسم زندگی را به او نشان می‌دهد، به وی می‌گوید:

ایستگاه آیه... موضوع کلی: شکیبایی، نشانه عزم قوی در کارها

لقمان، ۱۷	وَ	اصْبِرْ	عَلَىٰ	مَا	أَصَابَكَ	إِنَّ	ذَٰلِكَ	مِنْ	عَزْمِ	الْأُمُورِ
ترجمه کلمه به کلمه	و	صبر کن	بر	آن چه	رسید به تو	قطعاً	آن	از	اراده	در کارهاست.
ترجمه روان	بر آن چه (در این مسیر) به تو می‌رسد صبر کن که این از عزم و اراده در کارهاست.									

۱. طبق فرمان لقمان به فرزندش، اولین اقدام برای ثبات قدم در مسیر قرب الهی، داشتن تصمیم و عزم قوی برای حرکت است. «عزم الأمور»

۲. از نشانه‌های عزم قوی در انسان، سعه صدر و استواری بر هدف و شکیبایی و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به آن و سپردن سرنوشت به دست حوادث و با قدرت قدم برداشتن است. «اصبر» **زبان ۹۹**

۳. صبر کردن در برابر مصائب برای انجام فرمان‌های خدا (به خصوص در تبلیغ دین و امر به معروف و نهی از منکر) ضروری است. «اصبر»

۴. پدر حکیم، رسیدن سختی به فرزندش را می‌پذیرد: «أَصَابَكَ» و فرمان صبر می‌دهد. «اصبر»

مرور سریع مقایسه انسان‌های دارای عزم قوی و ضعیف

دارای عزم قوی	دارای عزم ضعیف
استواری بر هدف	تاب نیاوردن در برابر تندباد حوادث
شکیبایی	عقب‌نشینی در برابر مشکلات راه
تحمل سختی‌ها برای رسیدن به هدف	
سپردن سرنوشت به دست حوادث	
حرکت با قدرت به سوی هدف	

ایستگاه تست

۱. امام موسی کاظم (ع) بهترین توشه مسافر کوی الهی را چه چیزی معرفی کرده است و بیانگر کدامین گام در مسیر قرب الهی است؟

- عهد و پیمان بستن با خدای متعال - دومین
- عهد و پیمان بستن با خدای متعال - اولین
- تصمیم و عزم برای حرکت - اولین
- تصمیم و عزم برای حرکت - دومین

۳ امام موسی کاظم (ع) می‌فرماید: «خدایا! می‌دانم بهترین توشه مسافر کوی تو عزم و اراده‌ای است که یا آن خواستار تو شده باشد» که این عبارت به اولین گام در مسیر قرب الهی و ثابت قدم ماندن در این راه اشاره دارد، یعنی همان «تصمیم و عزم برای حرکت»

۲. عهد بستن با خدا

- کسی که راه رستگاری را که همان قرب به خداست، شناخته و می‌خواهد در این مسیر قدم بگذارد (علت)، با خدای خود پیمان می‌بندد (معلول) که آنچه خداوند برای رسیدن به این هدف مشخص کرده است، یعنی واجبات (فرائض) الهی را، انجام دهد و خداوند را خوشنود سازد؛ هم‌چنین از انجام آنچه که ما را از این هدف دور می‌سازد، یعنی کارهای حرام (محرمات)، اجتناب کند.
- چقدر زیباست که خداوند، راه رستگاری ما را با رضایت خود همراه (قرین) ساخته است؛ یعنی وقتی خدا از ما راضی خواهد بود (معلول و مشروط) که ما در مسیر رستگاری و خوشبختی خود گام برداریم (علت و شرط)؛ و آن‌گاه از ما ناخشنود خواهد بود (معلول و مشروط) که به خود ظلم کنیم و در مسیر هلاکت خود قدم‌گذاریم (علت و شرط).

درباره عهد با خدا، خوب است دو پیشنهاد زیر را انجام دهیم:

- اول: برای عهد بستن، بهترین زمان‌ها را انتخاب کنیم. بعد از نماز، شب‌های قدر و شب یا روز جمعه زمان‌های خوبی برای عهد بستن با خدا هستند.
- دوم: عهد و پیمان (میثاق) خود را در زمان‌های معینی، مانند آخر هر هفته، آخر هر ماه یا شب قدر هر سال، تکرار کنیم (علت) تا استحکام بیش‌تر پیدا کند و به فراموشی سپرده نشود (معلول).

تذیر در ترجمه آیات زیر بیندیشید و بر اساس آن به سؤالات زیر پاسخ دهید.

ایستگاه آیه ۳۳۳ موضوع کلی: پاداش و فایده عهد الهی

فتح، ۱۰ «و هر که به عهدی که با خدا بسته وفادار بماند، به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد.»^۱

تذیر

۱. پاداش عظیم الهی (معلول)، نصیب و بهره وفاداران به عهد الهی است. (علت)
۲. این آیه به دومین اقدام جهت ثبات قدم در مسیر قرب الهی، یعنی «عهد بستن با خدا» اشاره دارد.
۳. وقتی خدا از ما راضی خواهد بود که ما در مسیر رستگاری و خوشبختی خود گام برداریم.

ایستگاه آیه ۳۳۳ موضوع کلی: نتایج اخروی عهدشکنی با خدا

آل عمران، ۷۷ «کسانی که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشند، آن‌ها بهره‌ای در آخرت نخواهند داشت؛ و خداوند با آن‌ها سخن نمی‌گوید و به آنان در قیامت نمی‌نگرد و آن‌ها را [از گناه] پاک نمی‌سازد و عذاب دردناکی برای آن‌هاست.»^۱

تذیر

۱. این آیه، بیانگر دومین اقدام در جهت ثبات قدم در مسیر قرب الهی، یعنی «عهد بستن با خدا» است.
۲. این آیه آنان را که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشند (پیمان‌شکنان)، به پنج نوع قهر الهی تهدید می‌کند: (الف) زیان و بی‌بهرگی در آخرت، (ب) محرومیت از هم‌صحبتی (مصاحبت) با خداوند، (ج) محرومیت از نگاه لطف الهی، (د) محرومیت از پاکی، (هـ) گرفتار شدن به عذاب دردناک. هنر ۹۹
۳. سوگند دروغ خوردن به بهانه بهای اندک دنیاپرستی، انسان را مشمول عذاب دردناک می‌کند. لذا گناهی کبیره است.
۴. بی‌اعتنائی انسان به تعهدات الهی، سبب بی‌اعتنائی خدا به اوست و رفتار متقابل الهی را به دنبال دارد.

ایستگاه آیه ۳۳۳ موضوع کلی: لزوم وفای به عهد الهی

بقره، ۴۰ «به پیمانی که با من بسته‌اید وفا کنید تا من نیز به پیمان شما وفا کنم.»^۲

تذیر

۱. لزوم «عهد بستن با خدا» و وفای به آن از اقدامات لازم جهت ثبات قدم در مسیر قرب الهی است.
۲. بهره‌گیری از الطاف خداوند، مشروط به گام برداشتن در مسیر عهد‌ها و تکالیف الهی است.
۳. اگر مطیع خدا باشیم، خداوند نیز خواسته‌های ما را اجابت می‌کند. (اجابت دوطرفه)

الف) آنان که در زندگی پیمان‌های خود با خدا را می‌شکنند، به چه عاقبتی دچار می‌شوند؟

۱. بی‌بسیبی و بی‌بهرگی در آخرت ۲. محرومیت از سخن گفتن و نگاه خدا به آنان ۳. محرومیت از طهارت و پاکی ۴. عذاب دردناک

ب) عمل به عهد و پیمان‌های خود با خدا، چه ثمراتی دارد؟

۱. پاداش عظیم در آخرت ۲. وفای خدا به پیمانش با انسان

۱. «و من اوفی بما عاهد علیہ اللہ فسیؤتیہ اجرا عظیمًا»

۲. «إِنَّ الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ مَعَ اللَّهِ وَاٰمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا اُولٰٓئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ وَلَا يَكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يَزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ»

۳. «و اوفوا بعهدي اوف بعهديكم...»

۲ در بیان قرآن کریم، هرکس که نسبت به عهده‌ی که با خدا بسته وفا کند، چه بازتابی دارد و در کلام علوی زیرک‌ترین انسان دارای کدام ویژگی می‌باشد؟

- ۱ به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد - از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.
- ۲ به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد - بهتر از دیگران خود را برای مرگ و آخرت آماده می‌کند.
- ۳ در بهشت برین پاداش داده خواهد شد - بهتر از دیگران خود را برای مرگ و آخرت آماده می‌کند.
- ۴ در بهشت برین پاداش داده خواهد شد - از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.

۱ در آیه ۱۰ سورة فتح می‌خوانیم: «و هر کس که نسبت به عهده‌ی که با خدا بسته وفا کند، به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد». و از امیرالمؤمنین علی (ع) پرسیدند: زیرک‌ترین انسان کیست؟ فرمود: «کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد».

۳. مراقبت

- باقی ماندن بر پیمان خود با خدا و وفای بر عهد (علت)، رضایت خدا را در پی دارد (معلول) و شکستن پیمان (علت)، شرمندگی در مقابل او را به دنبال می‌آورد (معلول)؛ عهده‌ی که ابتدا بسته می‌شود، مانند نوزادی است که باید از او «مراقبت» شود (علت) تا با عهدشکنی، آسیب نبیند (معلول).
- ! نکته راهبردی: تشبیه‌های کتاب درسی بسیار مهم تلقی می‌شوند. مثلاً عهد بسته‌شده از ابتدا، همانند نوزاد است. وجه شباهت نیز «نیاز به مراقبت» می‌باشد.

ایستگاه حدیث: موضوع کلی: آفت عزم‌ها

امام علی (ع) می‌فرماید: «گذشت ایام، آفتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود.» (غررالحکم و درر الکلم)

۱. سستی و از هم گسیختگی تصمیم‌ها، معلول آفت افتادن به جان عهد است. یکی از این آفات، گذر ایام است. زبان ۹۸ و ریاضی ۱۴۰۰
۲. گذر زمان (دهر) در عمل کردن به عهد بسته‌شده، موجب فراموشی و غفلت از کارها و شکستن پیمان می‌شود و در نهایت شرمندگی در برابر خداوند را به دنبال دارد.
۳. عهده‌ی که ابتدا بسته می‌شود، همچون نوزادی است که نیازمند «مراقبت» است. امیر مؤمنان (ع) یکی از راه‌های مراقبت را، زودتر انجام دادن تصمیم و عدم تأخیر در آن بیان می‌کند.

کسی که عهد می‌بندد که هر روز پس از نماز صبح، یک صفحه قرآن بخواند، او باید مراقب باشد که:

۱. کارهای دیگر، او را به خود مشغول نکند.
۲. تصمیم خود را فراموش نکند. (با تکرار عهد)
۳. و نیز عواملی که سبب سستی در اجرای این تصمیم می‌شود، از سر راه بردارد.

۴. محاسبه و ارزیابی

- بعد از مراقبت (مقدم)، ثبوت محاسبه (مؤخر) است (علت) تا ۱. میزان موفقیت و وفاداری به عهد، به دست آید و ۲. عوامل موفقیت یا عدم موفقیت، شناخته شود (معلول). بعد از محاسبه، اگر معلوم شود که در انجام عهد خود موفق بوده‌ایم (علت)، خوب است خدا را سپاس (حمد) بگوییم و شکرگزار او باشیم (معلول)؛ زیرا می‌دانیم که او بهترین پشتیبان ما در انجام پیمان‌هاست (علت).
- اما اگر معلوم شود که سستی ورزیده‌ایم (علت)، خود را سرزنش کنیم و مورد عتاب قرار دهیم و از خداوند طلب بخشش کنیم و با تصمیم قوی‌تر، دوباره با خداوند عهد ببندیم و وارد عمل شویم (معلول)
- یادمان باشد که یک حسابرسی بزرگ در قیامت در پیش داریم و اگر خودمان در این‌جا (دنیا) به حساب خود نرسیم (شرط)، در قیامت به طور جدی اعمال ما را محاسبه خواهند کرد. (مشروط) ریاضی ۱۴۰۲

ایستگاه حدیث: موضوع کلی: سبقت در حسابرسی

(وسائل الشیعه)

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا».

ترجمه: «به حساب خود رسیدگی کنید، قبل از این‌که به حساب شما برسند.»

۱. اگر در دنیا به حساب خود رسیدگی و آن را، ارزیابی و محاسبه نکنیم و از حسابرسی بزرگ قیامت غافل شویم، در عالم آخرت دچار زیان‌کاری و مواجه شدن با حسابرسی بزرگ الهی خواهیم شد.
۲. حسابرسی از نفس در دنیا باید مقدم بر محاسبه و ارزیابی قیامت صورت گیرد.
۳. ثمره رعایت این حدیث نبوی، در احادیث علوی ذکر شده است: «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَّ عَلَى عَيْبِهِ وَ احْطَ بِذُنُوبِهِ وَ اسْتَقَالَ الذُّنُوبَ وَ اصْلَحَ الْعُيُوبَ» و «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ» و «ثَمَرَةُ الْمَحَاسَبَةِ صَلَاحُ النَّفْسِ» **جبرئیل ۹۹**
۴. روش عمل به این حدیث نبوی با توجه به این حدیث علوی است که: «چون صبح تا شب به کار و زندگی پرداخت، در شب به خود برگردد و بگوید: «ای نفس...»». **انسانی ۹۹**

پیام

● **پیشنهاد:** بهتر است، هر شب کارهای روز خود را ارزیابی کنیم و در پایان هفته نیز به حساب آن هفته، رسیدگی کنیم. همچنین، سالی یک‌بار برنامه سال خود را مرور کنیم؛ یکی از بهترین زمان‌های محاسبه سالانه، شب‌های قدر ماه مبارک رمضان است تا بتوانیم پراساس آن، تصمیم‌های بهتری برای آینده بگیریم.

شب‌های قدر

۱. بهترین زمان‌ها برای عهد بستن با خدا
۲. بهترین زمان‌ها برای تکرار عهد با خدا
۳. بهترین زمان‌ها برای محاسبه سالیانه اعمال

ایستگاه حدیث: موضوع کلی: زیرک، حساب‌گراست

از امیرالمؤمنین علی (ع) پرسیدند:

زیرک‌ترین انسان کیست؟

فرمود: «کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.»

پرسیدند: چگونه؟

فرمود: «چون صبح تا شب به کار و زندگی پرداخت، در شب به خود برگردد و بگوید: ای نفس! امروز روزی بود که بر تو گذشت و دیگر باز نمی‌گردد. خدا درباره این روز از تو خواهد پرسید که آن را چگونه گذراندی و در آن چه کردی؟ آیا به یاد او و سیاس از او بودی؟ آیا گره از کار فروبسته مؤمنی گشودی؟ آیا گرد غم از چهره‌ای زدودی؟ آیا ...؟»

(بحارالانوار)

بخش اول: تعلیم و تربیت اسلامی

۱۲

۱. از نشانه‌های زیرکی، محاسبه نفس (محاسبه النفس) در دنیا برای بعد از مرگ است.

۲. مواردی که باید در حساب کشیدن از نفس مدنظر باشند: بازگشت‌ناپذیر بودن روز، نحوه گذران عمر، سیاسگزاری و یاد خدا، دستگیری از مؤمنان، زدودن غم از دل‌ها.

۳. یکی از زمان‌های بسیار مناسب برای محاسبه و ارزیابی، هر شب است که باید در آن حسابرسی را تکرار کرد.

۴. کیفیت محاسبه و ارزیابی باید همراه با مخاطب قرار دادن و زیر سؤال بردن نفس باشد.

پیام

پس از مراقبه، ثبوت محاسبه است و پس از محاسبه در صورت کوتاهی و سستی ورزیدن، «معاتبه» یا سرزنش، ملامت و عتاب صورت می‌گیرد.

تفکر در احادیث در ادامه، سه سخن از امام علی (ع) آمده است در این سخنان تأمل کنید و آثاری که آن حضرت برای بیان فرموده است، استخراج کنید.

ایستگاه حدیث: موضوع کلی: اصلاح عیب‌ها و تسلط بر گناهان در اثر محاسبه

«مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَّ عَلَى عَيْبِهِ وَ احْطَ بِذُنُوبِهِ وَ اسْتَقَالَ الذُّنُوبَ وَ اصْلَحَ الْعُيُوبَ».

ترجمه: هر کس خودش را محاسبه کند، بر عیب‌های خویش آگاه می‌گردد و به گناهانش پی می‌برد و گناهان را جبران می‌کند و عیب‌ها را اصلاح می‌کند.

پیام

۱. محاسبه و ارزیابی عملکرد خود، از اقدامات لازم برای ثبات قدم در مسیر قرب الهی است.

۲. آگاه شدن بر عیب‌ها و اصلاح آن‌ها و پی بردن به گناهان و جبران آن‌ها، معلول محاسبه النفس است.

ایستگاه حدیث: موضوع کلی: اصلاح‌گری نفس در اثر محاسبه

«تَمَرَةُ الْمُحَاسَبَةِ صَلَاحُ النَّفْسِ»

ترجمه: نتیجه محاسبه، اصلاح نفس است.

۱. محاسبه النفس، چهارمین گام از اقدامات لازم جهت ثبات قدم ماندن در مسیر رسیدن به تقرب خداست.
۲. نتیجه محاسبه، اصلاح خویش است؛ لذا با عبارت «أَصْلَحَ الْغُيُوبَ» مرتبط است.

ایستگاه حدیث: موضوع کلی: سعادت‌مندی در اثر محاسبه

«مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ»

ترجمه: هر کس از نفس خویش حساب بکشد (محاسبه کند)، خوشبخت می‌شود.

۱. انسانی که از نفس خویش حساب بکشد، به استواری گام‌های خود در مسیر قرب الهی کمک قابل توجهی کرده است.
۲. سعادت و خوشبختی دنیا و آخرت انسان، در گرو محاسبه و رسیدگی به نفس است.

پیام	حدیث
آثار محاسبه: ۱. آگاه شدن بر عیب‌های خویش و اصلاح آن ۲. پی بردن به گناهان و جبران و توبه کردن از آن	۱. مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَوَقَفَ عَلَى عُيُوبِهِ وَأَحَاطَ بِذُنُوبِهِ وَاسْتَقَالَ الذُّنُوبَ وَأَصْلَحَ الْغُيُوبَ
نتیجه محاسبه: اصلاح خویش	۲. تَمَرَةُ الْمُحَاسَبَةِ صَلَاحُ النَّفْسِ
نتیجه محاسبه: خوشبختی و رستگاری ربیع‌ ۱۴۰۳	۳. مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ

ایستگاه تست

۳ باهوش‌ترین انسان‌ها در کلام علوی به چه کسانی اطلاق می‌گردد و با توجه به آیه ۴۰ سوره بقره، نتیجه و بازتاب وفاداری انسان به عهد با خدا چیست؟

۱. آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند - وفای به عهد متقابل خداوند
۲. آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند - دریافت پاداش عظیم
۳. کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد - دریافت پاداش عظیم
۴. کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد - وفای به عهد متقابل خداوند

۴ در کلام امیرالمؤمنین (ع) می‌خوانیم که: «زیرک‌ترین (باهوش‌ترین) انسان‌ها کسی است که «از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد» و همچنین در آیه ۴۰ سوره بقره می‌خوانیم: «به پیمانی که با من بسته‌اید وفا کنید تا من نیز به پیمان شما وفا کنم» = وفای به عهد متقابل خداوند.

پیامبر و اهل بیت ایشان، برترین اسوه‌ها

- برای حرکت در مسیر هدف (تقرب به خداوند)، وجود اسوه و الگوهایی که راه را با موفقیت طی کرده و به مقصد رسیده‌اند، بسیار ضروری است؛ زیرا وجود این الگوها (علت)، اولاً به ما ثابت می‌کند که این راه موفقیت‌آمیز است؛ ثانیاً می‌توان از تجربه آنان استفاده نمود و مانند آنان عمل کرد و ثالثاً و از همه مهم‌تر این‌که می‌توان از آنان کمک گرفت و با دنباله‌روی از آنان سریع‌تر به هدف رسید. (معلول)
- از این رو (ضروری بودن وجود اسوه و الگو) قرآن کریم، پیامبر (ص) را به عنوان الگو معرفی می‌کند و می‌فرماید:

ایستگاه آیه: موضوع کلی: پیامبر، اسوه حسنه

احزاب، ۲۱

«رسول خدا برای شما نیکوترین اسوه است.»

پیام

۱. جهت حرکت در مسیر هدف قرب الهی، وجود اسوه و الگویی مانند پیامبر (ص)، برای رسیدن به مقصد ضروری است.
۲. الگو قرار دادن رسول خدا (ص)، به ما موفقیت‌آمیز بودن راه را اثبات می‌کند و ما را از تجربه ایشان بهره‌مند می‌گرداند و با دنباله‌روی از ایشان سرعت عمل در رسیدن به هدف حاصل می‌گردد.
۳. برترین اسوه در حرکت به سوی قرب الهی، رسول خدا (ص) است که با متابعت از ایشان می‌توان به این غایت رسید.

● پیامبر (ص) نیز همواره از اهل بیت به عنوان انسان‌هایی برتر که مسیر زندگی را با موفقیت پیموده‌اند و پیروی از آنان موجب رستگاری و نجات انسان می‌شود، یاد کرده و ما را به الگو گرفتن از آنان دعوت کرده است.

قرآن کریم معرفی الگو پیامبر (ص) معرفی الگو اهل بیت (ع)

❓ ممکن است این سؤال به ذهن بیاید که چگونه می‌شود، انسان‌های بزرگی را که حدود ۱۴۰۰ سال قبل زندگی کرده‌اند، اسوه قرار داد؟

اسوه بودن آن بزرگان مربوط به اموری که به طور طبیعی و یا تحولات صنعتی تغییر می‌کنند، نیست. وسایل حمل و نقل، وسایل خانه، امکانات شهری، شکل و جنس پارچه‌ها و لباس‌ها از این قبیل‌اند.

● اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و با ارزش بوده‌اند. عدالت، گذشت، فداکاری، مهربانی، داشتن نظم و برنامه در زندگی و ... از ارزش‌هایی است که همواره مورد احترام بشر بوده است و با گذشت زمان، حتی درک بهتری از آن‌ها نیز به دست آمده است (امور ثابت و تغییرناپذیر) پیامبر و اهل بیت (ع) اسوه‌های انسانیت هستند و انسانیت، دیروز و امروز و فردا ندارد.

مثالی برای اسوه بودن پیامبر (ص)

ایستگاه حدیث: موضوع کلی: اسوه بودن پیامبر (ص) در تقسیم اوقات

امام حسین (ع) از پدر گرامی خود (امام علی (ع)) نقل می‌کند که: «رسول خدا (ص) در منزل، اوقات خود را سه قسمت می‌کرد:

۱. قسمتی برای عبادت
 ۲. قسمتی برای اهل خانه
 ۳. قسمتی برای رسیدگی به کارهای شخصی؛
- سیس آن قسمتی را که به خود اختصاص داده بود، میان خود و مردم تقسیم می‌کرد و مردم را به حضور می‌پذیرفت و به کارهایشان رسیدگی می‌کرد.»

۱. یکی از امور همیشگی، ثابت و لایتغیر که همواره برای بشر خوب و با ارزش بوده و هست و خواهد بود و حتی با گذشت زمان، درک بهتری هم از آن به دست می‌آید، برنامه‌ریزی و مدیریت زمان است.
۲. پیامبر (ص) در زمینه «زمان‌بندی»، الگویی است که آموزش می‌دهد که چگونه برای خدا، خانواده، مردم و خود باید وقت صرف نمود.
۳. در اولویت تخصیص زمان، خداوند مقدم است و سپس خانواده و سپس خود، که از وقت شخصی خود باید برای خدمت به خلق خدا فرصتی قرار داد.

پیام

● برنامه‌ریزی و تقسیم زمان، درس و الگویی همیشگی است که از این حدیث به دست می‌آید.

❓ هم‌چنین ممکن است این سؤال پیش آید که پیامبر (ص) یک انسان معصوم است؛ چگونه می‌توان ایشان را اسوه قرار داد و مثل او عمل کرد؟
پاسخ این است که ما او را اسوه کامل خود قرار می‌دهیم؛ چون می‌دانیم هر کاری که انجام داده، درست بوده و مطابق دستور خداوند بوده است (برخورداری از عصمت). اما اسوه قرار دادن ایشان به این معنا نیست که ما عین او باشیم و در همان حد عمل کنیم، بلکه بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به راه و روش ایشان نزدیک‌تر کنیم.

ایستگاه حدیث: موضوع کلی: تبیین نحوه پیروی از معصومین (ع)

امیرالمؤمنین (ع) درباره چگونگی پیروی از ایشان (رسول خدا (ص) و امامان (ع)) می‌فرماید:

«آگاه باش برای هر پیروی‌کننده‌ای، امام و پیشوایی است که باید از او تبعیت کند و از علم او کسب نور کند. هشیار باش، امام شما از دنیایش به دو لباس کهنه و از خوراکش به دو قرص نان کفایت کرده است، اما شما قطعاً توانایی این قناعت را ندارید؛ ولی با پرهیزکاری و کوشش [در راه خدا] و عفت و درستکاری مرا یاری کنید.»

پیام

۱. ساده‌زیستی و زندگی توأم با قناعت امیرالمؤمنین علی (ع)، الگو و سرمشقی برای تمام مسلمانان است و با آن‌که دقیقاً نمی‌توان عین ایشان عمل نمود، اما باید تلاش کرد تا در حد توان رفتار خود را به ایشان نزدیک کنیم.
۲. درخواست امام علی (ع) از شیعیان خود، رعایت تقوا، جهاد، عفاف و درستکاری است.

- دفتر برنامه‌ریزی: باید یک دفتر شخصی تهیه کنید و برنامه‌های خود را به طور منظم در آن یادداشت نمایید. بهتر است این دفتر شامل دو قسمت باشد:
- ۱. عهدهای کلی و اساسی که برای تمام زندگی بسته می‌شود.
- ۲. برنامه‌ها و عهدهای روزانه یا هفتگی
- بهتر است هر یک از این دو قسمت، دارای بخش‌های معین باشد که بتوانید به راحتی آن‌ها را پیگیری کنید و در آن اصلاحات لازم را به عمل آورید.

بستگاه تست

۴ قرآن کریم نیکوترین اسوه را چه کسی یا کسانی معرفی می‌کند و در کلام علوی چگونه پیروی از ایشان با یاری آن حضرت در

چه اموری بیان شده است؟

۱. رسول خدا (ص) - پرهیزکاری، کوشش، عفت و درستکاری
۲. اهل بیت (ع) - پرهیزکاری، کوشش، عفت و درستکاری
۳. رسول خدا (ص) - تصمیم و عزم، وفای به عهد و محاسبه
۴. اهل بیت (ع) - تصمیم و عزم، وفای به عهد و محاسبه

۱ در آیه ۲۱ سوره احزاب می‌خوانیم: «رسول خدا برای شما نیکوترین اسوه است» و پیامبر (ص) نیز همواره از اهل بیت به عنوان انسان‌هایی برتر که مسیر زندگی را با موفقیت پیموده‌اند و پیروی از آنان موجب رستگاری و نجات انسان می‌شود یاد کرده‌اند و ما را به الگو گرفتن از آنان دعوت کرده است. امیرالمؤمنین (ع) درباره چگونه پیروی ایشان می‌فرماید: «... با پرهیزکاری و کوشش [در راه خدا] و عفت و درستکاری مرا یاری کنید.»

اندیشه و تحقیق

- برای ثابت قدم ماندن در مسیر قرب به خداوند چه اقداماتی لازم است؟
- ۱. تصمیم و عزم برای حرکت ۲. عهد بستن با خدا ۳. مراقبت ۴. محاسبه و ارزیابی
- مقصود از این که رسول خدا (ص) برای مسلمانان اسوه است، چیست؟
- یعنی هر کاری که ایشان انجام داده و کلیه سخنانشان درست و مطابق دستور خداوند بوده است و ما نیز باید در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به راه و روش ایشان نزدیک‌تر کنیم.

اصطلاحات و مفاهیم کلیدی

- تصمیم و عزم = اراده و قصد = اولین قدم در برنامه‌ریزی
- محاسبه = ارزیابی = چهارمین اقدام در برنامه‌ریزی که بعد از مراقبت است.

رویکردی جدید به موضوع و حفظ آیات

- لقمان حکیم به فرزندش در برابر سختی‌ها و مشکلات چه دستوری می‌دهد؟
- ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ﴾: صبر و شکیبایی و تحمل سختی‌ها
- شکیبایی بر آن چه به انسان می‌رسد، نشانه چیست؟
- ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾: عزم و اراده در کارها
- قرآن کریم چه کسی را به عنوان نیکوترین اسوه معرفی می‌کند؟
- «رسول خدا (ص)»
- جهت تسریع حرکت در مسیر هدف بندگی و عبودیت، قرآن کریم رسول خدا (ص) را با چه عنوانی معرفی می‌کند؟
- «نیکوترین اسوه»
- نتیجه اخروی وفاداری به عهد الهی چیست؟
- «(خدا) به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد.»

❖ فروختن پیمان الهی و سوگندها به بهای اندک، چه پیامدهای نامیمونی در آخرت به دنبال دارد؟

❖ ۱. آن‌ها بهره‌ای در آخرت نخواهند داشت، ۲. خداوند با آن‌ها سخن نمی‌گوید، ۳. به آنان در قیامت نمی‌نگرد و ۴. آن‌ها را (از گناه) پاک نمی‌سازد و ۵. عذاب دردناکی برای آن‌هاست.

❖ بی‌بهرگی در آخرت، عدم تکلم خدا با انسان و ننگریستن به او و پاک نشدن از گناه و عذاب دردناک، مولود چیست؟

❖ «پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشند»

❖ خداوند شرط اصلی وفا به پیمان‌هایش را چه چیزی اعلام می‌کند؟

❖ «به پیمانی که با من بستاید وفا کنید»

❖ رویکردی جدید به موضوع و حفظ احادیث

❖ آفت گذشت ایام در تصمیم‌ها چیست؟

❖ «موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود»

❖ چه چیزی موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود؟

❖ «گذشت ایام»

❖ مطابق فرموده پیامبر (ص)، حسابرسی مناسب، در چه زمانی باید صورت گیرد؟

❖ «قبل از این‌که به حساب شما برسند»

❖ زیرک‌ترین انسان از دیدگاه امام علی (ع) چه کسی است؟

❖ «کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد»

❖ کسی که از خود و عملش برای بعد از مرگ حساب بکشد، از نگاه امام علی (ع) چه وصفی دارد؟

❖ «زیرک‌ترین انسان»

❖ نحوه محاسبه شبانه چگونه است و انسان چه سؤالاتی را باید از خود بپرسد؟

❖ «ای نفس! امروز روزی بود که بر تو گذشت و دیگر باز نمی‌گردد، خدا درباره این روز از تو خواهد پرسید که آن را چگونه گذراندی و در آن چه کردی؟ آیا

به یاد او و سپاس از او بودی؟ آیا گره از کار فرو بسته مؤمنی گشودی؟ آیا گرد غم از چهره‌ای زدودی؟ آیا ...؟»

❖ واقف‌گشتن به عیوب خود و اصلاح آن و فهمیدن گناهان و جبران آن، نتیجه چیست؟

❖ «من حاسب نفس» (محاسبه نفس)

❖ گناهان انسان در اثر محاسبه چه تأثیری می‌پذیرند؟

❖ «أحاطَ بِذُنُوبِهِ وَ اسْتَغْفَلَ الذُّنُوبَ» (پی بردن به گناهان و جبران آن)

❖ عیوب انسان تحت تأثیر محاسبه، چه اثری می‌پذیرند؟

❖ «وَقَفَّ عَلَى عُيُوبِهِ - أَصْلَحَ الْعُيُوبَ» (آگاهی به عیوب - اصلاح عیوبها)

❖ اصلاح نفس، ثمره چیست؟

❖ «ثَمَرَةُ الْمُحَاسَبَةِ» (محاسبه و ارزیابی)

❖ سعادت و خوشبختی مشروط بر چیست؟

❖ «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ» (محاسبه نفس و اعمال)

❖ پیروی‌کننده نسبت به امامش، موظف به چه تکالیفی است؟

❖ ۱. باید از او تبعیت کند و ۲. از علم او کسب نور کند.

❖ وصف امام علی (ع) از ساده‌زیستی خودش به عنوان پیشوا چگونه است؟

❖ «امام شما از دنیایش به دو لباس کهنه و از خوراکش به دو قرص نان کفایت کرده است»

❖ امام علی (ع) از یارانش می‌خواهد تا چگونه از ایشان پیروی کنند و با چه کارهایی یاری‌اش کنند؟

❖ «با پرهیزگاری و کوشش [در راه خدا] و عفت و درستکاری مرا یاری کنید»

❖ پیامبر (ص) اوقات خود را به چه قسمت‌هایی تقسیم می‌نمود؟

❖ «سه قسمت: ۱. قسمتی برای عبادت، ۲. قسمتی برای اهل خانه و ۳. قسمتی برای رسیدگی به کارهای شخصی».

❖ رسول خدا (ص) زمانی را که برای رسیدگی به کارهای خود اختصاص می‌داد، به چه قسمت‌هایی تقسیم می‌کرد؟

❖ «میان خود و مردم تقسیم می‌کرد و مردم را به حضور می‌پذیرفت و به کارهایشان رسیدگی می‌کرد».

- ویژگی‌های عزم ضعیف ← عقب‌نشینی و تاب نیاوردن در برابر مشکلات.
- ویژگی‌های عزم قوی ← استواری، شکیبایی، تحمل مشکلات، حرکت با قدرت به سوی هدف: کارهای بزرگ، عزم‌های بزرگ می‌طلبد.
- حدیث امام کاظم (ع): بهترین توشه، عزم و اراده‌ای است که با آن خواستار خداوند شده‌است.
- آیه: ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصْلَبُكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾

۱. تصمیم و عزم برای حرکت: به معنای اراده و قصد برای عملی کردن انتخاب

- راه رستگاری ما با رضایت خدا همراه است.

- دو پیشنهاد ۱. برای عهد بستن، بهترین زمان‌ها را انتخاب کنیم.
- ۲. در زمان‌های معینی عهد را تکرار کنیم.

۲. عهد بستن با خدا: کسی که راه سعادت (بندگی) را شناخته و آن را می‌خواهد، با خدا پیمان می‌بندد.

- ... و هر که به عهده‌ای که با خدا بسته وفادار بماند، به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد.
- کسانی که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشند آن‌ها بهرهای در آخرت نخواهند داشت؛ و خداوند با آن‌ها سخن نمی‌گوید و به آنان در قیامت نمی‌نگرد و آن‌ها را (از گناه) پاک نمی‌سازد و عذاب دردناکی برای آن‌هاست.
- به پیمانی که با من بستناید وفا کنید تا من نیز به پیمان شما وفا کنم.

آیات

- حدیث امام علی (ع): «گشت ایام، آفتی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارهاست».
- مراقبت در برابر سایر مشغول شدن‌ها، فراموش کردن‌ها و سستی در اجرای تصمیم.

۳. مراقبت: عهد ابتدا شبیه نوزاد، نیازمند مراقبت است.

- موفقیت ← سپس و شکرگزاری خدا، زیرا بهترین پشتیبان ماست.
- سستی ← سرزنش و عتاب (معاتبه) و طلب بخشش و عهد بستن مجدد.

- حدیث پیامبر (ص): «حَسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تَحْسَبُوا»
- حدیث امام علی (ع): «زیرک‌ترین انسان، کسی است که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد چون صبح تا شب به کار و زندگی پرداخت، در شب به خود برگردد و بگوید: ای نفس! - حدیث امام علی (ع): «ای نفس! امروز روزی بود که بر تو گذشت و دیگر باز نمی‌گردد... آیا گرد غم از چهره‌ای زدودی؟ آیا...»

یادآوری
حسابرسی
بزرگ در
قیامت

۴. محاسبه و ارزیابی: بعد از مراقبت

- ۱. مَنْ حَاسِبَ نَفْسَهُ وَفَقَّ عَلَىٰ عُيُوبِهِ وَ أَحَاطَ بِذُنُوبِهِ وَ اسْتَغْفَلَ الذُّنُوبَ وَ أَصْلَحَ الْقِيُوبَ (آگاهی به عیب‌ها، تسلط بر گناهان، جبران گناهان و اصلاح عیب‌ها)
- ۲. قَمَرَةُ الْمُحَاسَبَةِ صَلَاحُ النَّفْسِ (اصلاح خود)
- ۳. مَنْ حَاسِبَ نَفْسَهُ سَعِدَ (سعادت‌مندی و رستگاری)

آثار
محاسبه:

- مهم‌ترین دلیل ضرورت وجود اسوه: سریع‌تر رسیدن به هدف
- الگوگیری در اموری که همواره خوب و با ارزش است (انسانیت)، نه امور تغییرپذیر.

- عبادت
- حدیث امام حسین (ع): از تقسیم اوقات پیامبر (ص) اهل خانه
- خود کارهای شخصی مردم

• برترین اسوه‌ها ← پیامبر و اهل بیت ایشان
قرآن، پیامبر را و پیامبر، اهل بیت را معرفی می‌کند.

- در حد توان پیروی کنیم و خود را به راه آنان نزدیک‌تر کنیم، نه عین آن‌ها و در همان حد.
- حدیث امام علی (ع): درباره چگونگی پیروی از ایشان: «آگاه باش برای هر پیروی‌کننده‌ای، امام و پیشوایی است که باید از او تبعیت کند و از علم او کسب نور کند هشیار باش، امام شما از دنیایش به دو لیس گهته و از خوراکش به دو قرص نان کفایت کرده است اما شما قطعاً توانایی این قناعت را ندارید؛ ولی با پرهیزکاری و کوشش [در راه خدا] و عفت و درستکاری مرا یاری کنید».

اقدامات لازم برای ثبات قدم

آهنگ سفر، رسیدن به هدف قرب الهی

۱ در دعای امام موسی کاظم (ع)، بهترین توشهٔ مسافر کوی خدا چه چیزی عنوان شده است و قوت آن، چه نشانه‌ای دارد؟

- ۱ عهد بستن با خدا - ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ﴾
 ۲ عزم و اراده الهی - ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ﴾
 ۳ عزم و اراده الهی - ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾
 ۴ عهد بستن با خدا - ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾

۲ عامل مؤثر در سرنوشت ابدی انسان‌ها کدام است و دستیابی به زندگی لذت‌بخش و مطمئن در دنیا و آخرت در گرو چیست؟

- ۱ کامل‌تر بودن برنامهٔ ارائه‌شده به آن‌ها - رسیدن به قرب خداوند به عنوان هدف زندگی
 ۲ رفتار انسان‌ها در این دنیا - رسیدن به قرب خداوند به عنوان هدف زندگی
 ۳ کامل‌تر بودن برنامهٔ ارائه‌شده به آن‌ها - تنظیم زندگی دنیایی خود بر پایهٔ برنامهٔ ارائه‌شده توسط خداوند
 ۴ رفتار انسان‌ها در این دنیا - تنظیم زندگی دنیایی خود بر پایهٔ برنامهٔ ارائه‌شده توسط خداوند

۳ سرنوشت ابدی انسان‌ها بر چه اساسی و در کدام عالم تعیین می‌شود و هر کس چه چیز را هدف قرار دهد، در دنیا زندگی لذت‌بخش و در آخرت رستگاری ابدی را به‌دست خواهد آورد؟

- ۱ رفتار انسان - دنیا - خدای یگانه
 ۲ رفتار انسان - آخرت - خدای یگانه
 ۳ میزان عبادت - آخرت - قرب الهی
 ۴ میزان عبادت - دنیا - قرب الهی

۴ خداوند متعال از زبان لقمان حکیم، کدام عمل را نشانهٔ عزم و اراده در کارها می‌داند و این آیهٔ مبارکه به کدام‌یک از اقدامات برای ثبات قدم در مسیر رسیدن به قرب الهی اشاره دارد؟

- ۱ ﴿حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ - محاسبه و ارزیابی
 ۲ ﴿حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ - تصمیم برای حرکت
 ۳ ﴿اصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ﴾ - محاسبه و ارزیابی
 ۴ ﴿اصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ﴾ - تصمیم برای حرکت

۵ سهل و آسان بودن رسیدن به هدف، معلول چیست و یکی از آثار آن کدام است؟

- ۱ برخورداری از عزم قوی‌تر - خشنودی و رضایت خداوند
 ۲ متعهد بودن بر عهد با خدا - خشنودی و رضایت خداوند
 ۳ متعهد بودن بر عهد با خدا - شکیبایی و تحمل سختی‌ها
 ۴ برخورداری از عزم قوی‌تر - شکیبایی و تحمل سختی‌ها

۶ پیام مستنبط از آیهٔ شریفهٔ ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ کدام است؟

- ۱ لقمان حکیم در این آیه، راه و رسم زندگی را به فرزندش می‌آموزد و عزم را اراده و تصمیم بر انجام کارها معرفی می‌کند.
 ۲ عزم و ارادهٔ انسان‌ها متفاوت است و هر کس با عزم خویش، آن‌چه را که انتخاب کرده است، عملی می‌سازد.
 ۳ استواری بر هدف، شکیبایی و تحمل سختی برای رسیدن به هدف، از نشانه‌های عزم قوی است.
 ۴ پیامبران اولوالعزم، فرزندان خود را به صبوری بر مصیبت‌های زندگی دعوت می‌کرده‌اند.

۷ به تعبیر امام کاظم (ع)، بهترین زاد و توشه‌ای که مسافر کوی سیر الی الله باید همراه با خود داشته باشد، چیست و به کدام‌یک از اقدامات لازم برای ثبات قدم در مسیر قرب الهی اشاره دارد؟

- ۱ ارزیابی شبانه و عتاب کردن خود به هنگام سستی - تصمیم و عزم برای حرکت
 ۲ اراده‌ای که با آن خواستار خدا شده باشد - تصمیم و عزم برای حرکت
 ۳ ارزیابی شبانه و عتاب کردن خود به هنگام سستی - محاسبه و مراقبت از عهد
 ۴ اراده‌ای که با آن خواستار خدا شده باشد - محاسبه و مراقبت از عهد

۸ اقداماتی مانند تصمیم و عزم برای حرکت، عهد بستن با خداوند و مراقبت از آن، برای چه منظوری لازم هستند؟

- ۱ الگوبرداری از پیامبر (ص) و دیگر اسوه‌های معرفی‌شده توسط قرآن کریم
 ۲ گام گذاشتن در مسیر قرب الهی و ثابت قدم ماندن در این راه
 ۳ سپردن سرنوشت خود به دست حوادث و حرکت همانند پیامبران و ائمه
 ۴ ارزیابی عمل خود در دنیا و حرکت در مسیر سعادت و خوشبختی

۹ بین «وجود عزم و ارادهٔ آهنین» و «سهل‌الوصول شدن هدف» چه رابطه‌ای برقرار است و گام اول جهت عدم تزلزل در راه تقرب به خدا کدام است؟

- ۱ مستقیم - تصمیم و عزم برای حرکت
 ۲ معکوس - تصمیم و عزم برای حرکت
 ۳ مستقیم - عهد بستن با خدا
 ۴ معکوس - عهد بستن با خدا

۱۰ انسانی که راه سعادت را که همان قرب به خداست، شناخته و می‌خواهد در این مسیر قدم بگذارد، چه عملی انجام خواهد داد؟

- ۱ در دنیا با انجام کار نیک توشهٔ خود را پربارتر کرده و برای سفر به آخرت آماده می‌شود.
 ۲ عزم و ارادهٔ خود را تقویت کرده و در برابر مشکلات و سختی‌های مسیر عقب‌نشینی نمی‌کند.
 ۳ با خدای خود پیمان می‌بندد که آن‌چه را که او برای رسیدن به این هدف مشخص کرده است، انجام دهد.
 ۴ از سیرهٔ ائمه و پیامبران یاری‌جسته و مسیر زندگی خود را بر پایهٔ مسیر زندگی آنان تنظیم می‌کند.

یکی از آثار عزم قوی کدام است و خداوند چه زمانی از ما راضی خواهد بود؟

- ۱ استواری بر هدف - محاسبه و ارزیابی خوبی از خود داشته باشیم.
- ۲ شکیبایی و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به هدف - در راه رستگاری و خوشبختی خود گام برداریم.
- ۳ شکیبایی و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به هدف - گذشت ایام موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها نشود.
- ۴ استواری بر هدف - سرنوشت خویش را به دست حوادث نسپاریم.

در میثاق با خدا، ناخشنودی خداوند معلول چیست و خشنودی او تابع کدام است؟

- ۱ وادار شدن به عقب‌نشینی در مقابل مشکلات - نسپردن سرنوشت خویش به دست حوادث
- ۲ قدم گذاشتن در مسیر هلاکت و ظلم به خود - گام برداشتن در مسیر سعادت و خوشبختی خود
- ۳ وادار شدن به عقب‌نشینی در مقابل مشکلات - گام برداشتن در مسیر سعادت و خوشبختی خود
- ۴ قدم گذاشتن در مسیر هلاکت و ظلم به خود - نسپردن سرنوشت خویش به دست حوادث

بهترین زمان برای عهد بستن با خداوند کدام است و این خطاب انسان به خود که: «ای نفس! امروز روزی بود که بر تو گذشت...» به کدام یک

از اقدامات لازم برای گام نهادن در مسیر تقرب به خداوند اشاره دارد؟

- ۱ شب‌های قدر - مراقبت
- ۲ روز جمعه - محاسبه و ارزیابی
- ۳ اعیاد بزرگ - محاسبه و ارزیابی
- ۴ شب جمعه - تصمیم برای حرکت

در بیان قرآن کریم، هر کس که نسبت به عهدی که با خدا بسته وفا کند، چه بازتابی دارد و در کلام علوی، زیرک‌ترین انسان‌ها کدام ویژگی

را دارا می‌باشند؟

- ۱ به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد - از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.
- ۲ به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد - بهتر از دیگران خود را برای مرگ و آخرت آماده می‌کنند.
- ۳ در بهشت برین پاداش داده خواهد شد - بهتر از دیگران خود را برای مرگ و آخرت آماده می‌کنند.
- ۴ در بهشت برین پاداش داده خواهد شد - از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.

نسیان عهد و پیمان با خدا، ثمره نامبارکی است که با انجام چه کاری از بین می‌رود و موجب استحکام عهد و پیمان می‌شود؟

- ۱ پایداری بر عزم قوی خود
- ۲ انتخاب بهترین زمان برای بستن پیمان
- ۳ صبوری به عنوان نشانه استحکام عزم
- ۴ تکرار عهد در زمان‌های معین

مطابق آیات کلام الله مجید، عمل به عهد و پیمان‌های خود با خدا، چه ثمراتی دارد؟

- الف «به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد.»
- ب «رسیدن به آموزش پروردگارتان و بهشتی که وسعت آن، آسمان‌ها و زمین است.»
- ج «آنان در باغ‌های بهشتی گرامی داشته می‌شوند.»
- د «من نیز به پیمان شما وفا کنم.»

- ۱ الف - ج
- ۲ الف - د
- ۳ ب - ج
- ۴ ب - د

در کلام نورانی قرآن کریم، خداوند متعال شرط اصلی وفا به پیمانش را چه چیزی اعلام کرده است و نتیجه اخروی وفاداری به عهد الهی چیست؟

- ۱ وفا به عهد بنده نسبت به خداوند - پاک شدن از گناهان
- ۲ وفا به عهد بنده نسبت به خداوند - دریافت پاداش عظیم
- ۳ کسی که پیمان خویش را به بهای ناچیز نفروشد - دریافت پاداش عظیم
- ۴ کسی که پیمان خویش را به بهای ناچیز نفروشد - پاک شدن از گناهان

خصوصیات فروشنده‌گان عهد الهی و سوگندهای خود به بهایی اندک، طبق نص قرآن کریم چگونه است؟

- الف «آتش از درون جان آن‌ها شعله می‌کشد.»
- ب «خداوند با آن‌ها سخن نمی‌گوید.»
- ج «به جایگاهی تنگ افکنده می‌شوند.»
- د «آن‌ها را از گناه پاکیزه نمی‌گرداند.»

- ۱ ب - د
- ۲ ج - د
- ۳ الف - ب
- ۴ الف - د

عبارت قرآنی «... آن‌ها بهره‌ای در آخرت نخواهند داشت و خداوند با آن‌ها سخن نمی‌گوید...» خطاب به چه کسانی است؟

- ۱ «در دنیا از نمازگزاران نبودند و از محرومان دستگیری نمی‌کردند و همراه بدکاران غرق در معصیت بودند.»
- ۲ «شقاوت بر آنان چیره شد و در گمراهی عظیمی به سر می‌بردند.»
- ۳ «اموال یتیمان را در دنیا به ستم می‌خورند و رباخوارند.»
- ۴ «پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشدند.»

۲۰ با توجه به آیات قرآن کریم، کسی که به عهده‌ی که با خدا بسته وفادار بماند، چه پیماید مبارکی در انتظارش است و کسانی که عهد و پیمان الهی را به بهای ناچیزی بفروشند، دارای چه نتیجه‌ی نامیمونی خواهند بود؟

- ۱ در باغ‌هایی از بهشت گرامی داشته می‌شود - هرگز توبه آنان در پیشگاه الهی پذیرفته نمی‌شود.
- ۲ در باغ‌هایی از بهشت گرامی داشته می‌شود - بهره‌ای در آخرت نخواهند داشت.
- ۳ به زودی پاداش عظیمی به او داده خواهد شد - بهره‌ای در آخرت نخواهند داشت.
- ۴ به زودی پاداش عظیمی به او داده خواهد شد - هرگز توبه آنان در پیشگاه الهی پذیرفته نمی‌شود.

۲۱ چه چیزی را همانند نوزاد باید مراقبت کرد تا آسیب نبیند و امام علی (ع) در این باره چه بیانی دارند؟

- ۱ تصمیم و عزم - زیرک‌ترین انسان‌ها کسی است که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.
- ۲ تصمیم و عزم - گذشت ایام آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود.
- ۳ عهد و پیمان - گذشت ایام آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود.
- ۴ عهد و پیمان - زیرک‌ترین انسان‌ها کسی است که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.

۲۲ در بیان امام علی (ع)، زمینه‌ساز و علت از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها چیست و این سخن به کدام اقدام در مسیر تقرب به خدا اشاره دارد؟

- ۱ گذشت ایام - عهد بستن با خدا
- ۲ گذشت ایام - مراقبت
- ۳ آفات زندگی - مراقبت
- ۴ آفات زندگی - عهد بستن با خدا

۲۳ کدام پیام به درستی از حدیث علوی «گذشت ایام، آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود.» برداشت می‌شود؟

- ۱ بعد از مراقبت، نوبت محاسبه است تا میزان موفقیت و وفای به عهد شناخته شود.
- ۲ یکی از آثار عزم و تصمیم قوی، استواری بر هدف و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به آن است.
- ۳ عدم مراقبت از عهده‌ی که تازه بسته شده، موجب نابودی عزم و تصمیم می‌شود.
- ۴ آن‌کس که تصمیم می‌گیرد در مسیر قرب الهی قدم بگذارد، با خدا پیمان می‌بندد که واجبات را انجام دهد.

۲۴ اشاره به آفات مربوط به گذشت ایام توسط امیرالمؤمنین (ع)، کدام مرحله از اقدامات لازم برای تقرب به خداوند را مؤکد می‌سازد و پیامبر (ص) توسط چه کسی به عنوان نیکوترین اسوه برای مردم معرفی شد؟

- ۱ عهد بستن با خدا - خداوند
- ۲ مراقبت - خداوند
- ۳ مراقبت - امیرالمؤمنین (ع)
- ۴ عهد بستن با خدا - امیرالمؤمنین (ع)

۲۵ آشکار شدن میزان وفاداری به عهد و پیمان با خدا، نیازمند چیست و در صورت موفقیت، باید چه وظیفه‌ای انجام دهیم و چرا؟

- ۱ مراقبت - سیاست‌گذار و شکرگزار باشیم - زیرا خداوند بهترین پشتیبان ماست.
- ۲ محاسبه - به حساب خود رسیدگی کنیم - زیرا باید رضایت الهی را به دست آوریم.
- ۳ مراقبت - به حساب خود رسیدگی کنیم - زیرا باید رضایت الهی را به دست آوریم.
- ۴ محاسبه - سیاست‌گذار و شکرگزار باشیم - زیرا خداوند بهترین پشتیبان ماست.

۲۶ بازتاب تکرار عهد و محاسبه سالانه در شب‌های قدر و در هر سال به ترتیب کدام است؟

- ۱ استحکام و عدم فراموشی عهد و پیمان - تصمیم‌گیری بهتر برای آینده
- ۲ استحکام و عدم فراموشی عهد و پیمان - سپاس و شکرگزاری در پیشگاه الهی
- ۳ سپاس و شکرگزاری در پیشگاه الهی - تصمیم‌گیری بهتر برای آینده
- ۴ تصمیم‌گیری بهتر برای آینده - استحکام و عدم فراموشی عهد و پیمان

۲۷ آسیب دیدن پیمان بسته شده‌ای که نوزادگونه است، با چه امری تحقق می‌یابد و امیرمؤمنان علی (ع) راه درمان و جلوگیری از آن را چه چیزی معرفی می‌کند؟

- ۱ شرمندگی - از دست ندادن فرصت‌ها
- ۲ عهدشکنی - از دست ندادن فرصت‌ها
- ۳ شرمندگی - تکرار عهدها در زمان معین
- ۴ عهدشکنی - تکرار عهدها در زمان معین

۲۸ شرمندگی در مقابل خداوند بازتاب چیست و از دیدگاه امام علی (ع)، چه چیزی مسبب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود؟

- ۱ شکستن پیمان - عدم یادآوری قیامت
- ۲ عدم محاسبه و ارزیابی - عدم یادآوری قیامت
- ۳ شکستن پیمان - گذشت ایام
- ۴ عدم محاسبه و ارزیابی - گذشت ایام

۲۹ چهارمین گام در مسیر قرب الهی است تا و نتیجه «واحاط بذنوبه و استئصال الذنوب و اصلاح العیوب» در کلام امام علی (ع)، مربوط به کدام اقدام است؟

- ۱ محاسبه - عوامل موفقیت یا عدم موفقیت شناخته شود - محاسبه
- ۲ عهد بستن با خدا - میزان موفقیت و وفاداری به عهد به دست آید - مراقبت
- ۳ عهد بستن با خدا - عوامل موفقیت یا عدم موفقیت شناخته شود - محاسبه
- ۴ محاسبه - میزان موفقیت و وفاداری به عهد به دست آید - مراقبت

۳۰ شناخت عوامل موفقیت یا عدم موفقیت، نتیجه کدام یک از اقدامات لازم برای قرب خداوند است و حدیث «گذشت ایام، آقائی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم ها و کارها می شود» لزوم کدام یک از این اقدامات را مؤکد می سازد؟

۱. مراقبت - تصمیم برای حرکت
۲. محاسبه و ارزیابی - تصمیم برای حرکت
۳. محاسبه و ارزیابی - مراقبت
۴. تصمیم برای حرکت - عهد بستن با خداوند

۳۱ حساب کشیدن از خود و عمل خود برای بعد از مرگ توسط چه کسی و برای توصیف چه گروهی مورد اشاره قرار گرفت؟

۱. پیامبر اکرم (ص) - با ایمان ترین مردم
۲. پیامبر اکرم (ص) - زیرک ترین مردم
۳. امیرالمؤمنین (ع) - زیرک ترین مردم
۴. امیرالمؤمنین (ع) - با ایمان ترین مردم

۳۲ مراعات فرمان نبوی «حاسبوا انفسکم قبل ان تُحاسِبوا» با کدام سخن علوی قابل انجام است؟

۱. عهد خویش را با خداوند مراعات کند و به آن وفادار باشد.
۲. آن کس که از خود و عملش برای پس از مرگ حساب بکشد.
۳. در هنگام سستی ورزیدن، خود را سرزنش و عتاب کند و طلب بخشش کند.
۴. ارزیابی هر شب و رسیدگی هفتگی و مرور سالانه برنامه های خود را انجام دهد.

۳۳ در کلام امیرالمؤمنین علی (ع)، حسابرسی از اعمال چگونه موجب سعادت و اصلاح نفس می گردد؟

۱. «وَقَفَّ عَلٰی غُیُوبِهِ» ۲. «قَبْلَ اَنْ تُحَاسِبُوْا» ۳. «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ» ۴. «ثَمَرَةُ الْمَحَاسِبَةِ صِلَاحُ النَّفْسِ»

۳۴ ثمره عمل به فرمایش علوی «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ ...» کدام مورد است؟

- الف) «أَحَاطَ بِذُنُوبِهِ» ب) «قَبْلَ اَنْ تُحَاسِبُوْا» ج) «سَعَدَ» د) «يَعِيشُ بِالْإِحْسَانِ»
۱. الف - ج ۲. الف - د ۳. ب - ج ۴. ب - د

۳۵ اگر از ما بپرسند: «پیامبر (ص) که یک انسان معصوم است، چگونه می توان ایشان را اسوه قرار داد و مثل او عمل کرد؟» در پاسخ چه می گوییم؟

۱. باید عین او باشیم و هر چه قدر می توانیم تلاش کنیم.
۲. باید در حد توان از ایشان پیروی کرده و خود را به روش ایشان نزدیک تر کنیم.
۳. چون می دانیم هر کاری که انجام داده اند، درست و مطابق دستورات الهی بوده و باید عین ایشان عمل کنیم.
۴. باید در حد ایشان عمل کنیم و راه و روش او را انجام دهیم.

۳۶ اگر بخواهیم پاسخگوی پرسشگران حقیقت جو در چگونگی اسوه قرار دادن انسان های بزرگ چهارده قرن پیش باشیم، باید بگوییم:

۱. اسوه بودن بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم.
۲. تقسیم اوقات معصومین به طور کلی در زندگی روزمره مطلوب است.
۳. اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و بالارش بوده اند.
۴. تقسیم امور به قابل تغییر و غیر قابل تغییر است و اسوه قرار دادن معصومین در هر دو است.

۳۷ به کدام دلیل برای حرکت در مسیر هدف، وجود اسوه هایی که راه را با موفقیت طی کرده اند، لازم است؟

۱. زیرا بدون وجود اسوه و الگو، پیمودن مسیر قرب الهی میسر نیست.
۲. زیرا وجود این اسوه ها، موفقیت آمیز بودن راه را اثبات می کند.
۳. زیرا خداوند در قرآن، پیامبر (ص) را اسوه انسان ها معرفی می کند.
۴. زیرا انسان ها در رفتار و عمل دنباله روی شخصیت های موفق جامعه نیستند.

۳۸ در بیان ضرورت اسوه قرار دادن پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)، مهم تر از همه کدام هدف است؟

۱. اثبات موفقیت آمیز بودن راه
۲. مانند آنان عمل کردن و از تجربه آنان استفاده کردن
۳. با پیروی از آنان سریع تر به هدف رسیدن
۴. رسیدن به مقصد و دریافت موفقیت و پیروزی

۳۹ پیامبر اسلام (ص) چه چیزی را موجب رستگاری و نجات انسان می شمردند و اسوه بودن بزرگان دین در چه اموری است؟

۱. پیروی از اهل بیت (ع) - به طور طبیعی و با تحولات صنعتی تغییر می کنند.
۲. ایمان و تقوا - به طور طبیعی و با تحولات صنعتی تغییر می کنند.
۳. ایمان و تقوا - همواره برای بشر خوب و بالارش است.
۴. پیروی از اهل بیت (ع) - همواره برای بشر خوب و بالارش است.

۴۰ هرگاه بخواهیم فواید وجود اسوه و الگو در مسیر را برای خود بشماریم، با کدام یک از موارد زیر روبه رو نخواهیم شد؟

۱. کمک گرفتن و دنباله روی از آن ها و سریع تر رسیدن به مقصد
۲. اثبات موفقیت آمیز بودن راه انتخاب شده توسط انسان
۳. درک تفاوت امور بالارش نسبت به تحولات صنعتی برای بشریت
۴. استفاده از تجربه اسوه ها و عمل همانند آن ها

۴۱ چه کسی از پدر گرامی خود، نحوه تقسیم‌بندی اوقات پیامبر (ص) را نقل می‌کند و موارد این تقسیم‌بندی به چه صورت است؟

۱ امام حسن (ع) - عبادت - رسیدگی به امور دیگران - اهل خانه

۲ امام حسین (ع) - عبادت - اهل خانه - رسیدگی به کارهای شخصی

۳ امام حسن (ع) - رسیدگی به امور دیگران - رسیدگی به کارهای شخصی - اهل خانه

۴ امام حسین (ع) - رسیدگی به محرومان - عبادت و کارهای شخصی - رسیدگی ویژه به یتیمان

۴۲ موارد «امکانات شهری» و «عدالت و گذشت» به ترتیب از امور و هستند که امکان اسوه بودن بزرگان دین در آن‌ها به

ترتیب و است.

۱ تغییرپذیر - همواره ارزشمند - ناممکن - ممکن

۲ تغییرپذیر - همواره ارزشمند - ممکن - ناممکن

۳ همواره ارزشمند - تغییرپذیر - ناممکن - ممکن

۴ همواره ارزشمند - تغییرپذیر - ممکن - ناممکن

۴۳ در کلام امیرالمؤمنین (ع)، پیروی‌کننده نسبت به امامش، موظف به انجام چه تکالیفی است و ایشان از یارانش می‌خواهد با چه کارهایی

یاری‌اش دهند؟

۱ تبعیت از او - پرهیزگاری

۲ بهره‌مندی از علم او - پرهیز از او - قناعت

۳ در مورد چگونگی پیروی از امام معصوم به عنوان الگو، با چه اموری می‌توانیم به امام یاری برسانیم؟

الف) کفایت در خوراک به اندک

ب) پرهیزگاری و کوشش در راه خدا

ج) قناعت در پوشش ساده

د) عفت و درستکاری

۱ الف - ج

۲ الف - د

۳ ب - ج

۴ ب - د

۴۵ پاسخ هر یک از سؤال‌های مطرح‌شده به ترتیب، کدام است؟

- چگونه می‌شود انسان‌های بزرگی را که حدوداً ۱۴۰۰ سال پیش زندگی کرده‌اند، اسوه قرار داد؟

- چگونه می‌توان پیامبر (ص) را که یک انسان معصوم است، اسوه قرار داد و مثل او عمل کرد؟

۱ اسوه بودن طبعاً با تحولات قبل تغییر است، ولی ملاک صفات نیک است. - سعی کنیم عین آنان باشیم و در همان حد عمل کنیم.

۲ اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و بالارش بوده است. - سعی کنیم عین آنان باشیم و در همان حد عمل کنیم.

۳ اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و بالارش بوده است. - در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به روش آنان نزدیک کنیم.

۴ اسوه بودن طبعاً با تحولات قبل تغییر است، ولی ملاک صفات نیک است. - در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به روش آنان نزدیک کنیم.

بسته‌های تالیفی سطح ۲: تحلیلی، فراخوانشی و مفهومی (تثبیت و تسلط)

۴۶ نتیجه عمل به فرمان حدیث نبوی: «به حساب خود رسیدگی کنید، قبل از این‌که به حساب شما برسند.» کدام است؟

۱ «إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزَمِ الْأُمُورِ»

۲ «اسْتَقَالَ الذَّنُوبَ وَاصْلَحَ الْعُيُوبَ»

۳ «يُحِبُّكُمْ اللَّهُ وَ يُغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ»

۴ «وَالَّذِينَ آمَنُوا أَكْثَرُ حُبًّا لِلَّهِ»

۴۷ عبارت‌های زیر به ترتیب به کدام عنوان درباره گام گذاشتن در مسیر قرب الهی ارتباط دارند؟

- بهترین توشه مسافر کوی الهی

- «استقال الذَّنوب»

- «... به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد.»

۱ عهد بستن با خدا و وفای به آن - محاسبه و ارزیابی - عهد بستن با خدا

۲ تصمیم و عزم برای حرکت - مراقبت و مواظبت - محاسبه و ارزیابی

۳ عهد بستن با خدا و وفای به آن - مراقبت و مواظبت - محاسبه و ارزیابی

۴ تصمیم و عزم برای حرکت - محاسبه و ارزیابی - عهد بستن با خدا

۴۸ کدام عناوین با عبارت‌های مربوط به خود مناسبت دارند؟

الف) «گذشت ایام، آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود»: عهد بستن با خدا

ب) «... آیا گره از کار فرو بسته مؤمنی گشود؟ آیا گرد غم از چهره‌ای زدودی؟»: محاسبه و ارزیابی

ج) «و اصبر علی ما اصابک»: تصمیم و عزم برای حرکت

د) «آن‌ها را (از گناه) پاک نمی‌سازد و عذاب دردناکی برای آن‌هاست»: مراقبت

۱ الف - ب

۲ ب - ج

۳ ج - د

۴ الف - ج

در فصل اول به اهمیت و ارزش کار معلمی توجه می‌شود که اولاً شغل نیست، بلکه نوعی عبادت است و سپس میان انتخاب‌های مختلف، انتخابی صحیح محسوب می‌شود و کار تعلیم در سیره و نگاه معصومین (ع) جایگاه بزرگی دارد و اولیای دین به معلمان فرزندان‌شان احترام زیادی می‌گذاشتند. تربیت و تعلیم، کار خدا و پیامبران است. ارزش کار معلمی بیش از نقش پنج گروه از مهندسان است و باروح انسان که گران‌ترین گوهر هستی است سرو کار دارد. ماندگاری کار روی فکر بشر، از دلایل برتری کار معلمی است و کلاس‌داری به خصوص دربارهٔ نسل نو اهمیت دارد. در این فصل، ۱۲ عنوان مطرح شده است که هر یک دارای آیات و احادیث متعددی است و باید با عنوانی که بالای آن مطرح شده است یاد گرفته شود.

هر آیه یا حدیث دارای کلید واژه‌هایی است که آن را با عنوان بالای آن مرتبط می‌کند. پس از پایان هر عنوان، تستی قرار داده شده است که برای سنجش یادگیری حتماً فکر کنید و بعد به پاسخ‌نامه آن مراجعه کنید. در انتهای این فصل نیز سؤالات مربوط به آن آمده است.

مثال

تلنگر

نکته

جواب

سوال

تعریف

چشم‌انداز

مشاوره

سبک
مطالعهآیکون‌های
درسنامه

مقدمه

ارزش هر کار وابسته به انگیزه انجام آن است.

جراح و چاقوکش، هر دو، شکم را پاره می‌کنند؛ اما چون انگیزه‌شان متفاوت است، ارزش کارشان نیز متفاوت می‌شود.

مسئله انگیزه مخصوص امور فرهنگی یا تبلیغ و تدریس نیست؛ بلکه داشتن انگیزه یا بی‌انگیزگی، نقش مهمی در انجام امور مختلف دارد. از جمله مواردی که در صحنه‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی به **انسان انگیزه می‌دهند** و نبود آن‌ها انسان را دچار بی‌انگیزگی می‌کند، عبارت است از:

۱ ایمان به خدا، ۲ باور به حساب و کتاب و ثبت و ضبط اعمال، ۳ اعتقاد به امداد‌های الهی در دنیا و پاداش‌های الهی در آخرت، ۴ توجه به زندگی‌نامه ایثارگران، ۵ ایجاد رقابت بین دوستان با انگیزه یا بی‌انگیزه، ۶ بهره‌مندی از تشویقات اجتماعی، ۷ آشنایی با زندگی افراد موفق، ۸ توجه به نتایج کار و تلقین برکات کار، ۹ داشتن همکاران باوقا و ۱۰ پایبندی به نظم و برنامه‌ریزی، ۱۱ توجه به افکار نیک، ۱۲ نظارت بر امور و کنترل آن‌ها، ۱۳ اهتمام به تفریح و ورزش به‌هنگام، ۱۴ تلاش برای دسترسی به امکانات و سود بیش‌تر، ۱۵ توجه به آراستگی و زیبایی، ۱۶ انتخاب حرفه‌های نیاکان، ۱۷ همنشینی با دوستان هم‌سلیقه و علاقه‌مند، و ۱۸ بهره‌مندی از محبوبیت و ۱۹ امنیت شغلی.

همچنین می‌توان به این موارد اشاره کرد: ۲۰ درک فضای عاطفی، ۲۱ دیدن آثار عدالت، ۲۲ رعایت تناسب کار با استعداد‌های درونی، ۲۳ توجه به توصیه‌های مفید، ۲۴ دریافت جوایز بجا، ۲۵ داشتن الگوهای موفق، ۲۶ بهره‌گیری از مشورت‌های مفید، ۲۷ قائل شدن قداست برای کار، ۲۸ استفاده از هنر و ادبیات، ۲۹ اهتمام به کارگروهی و جمعی، ۳۰ استفاده از آموزش‌های ضمن خدمت، ۳۱ تأمین نیازهای طبیعی، ۳۲ تمرین و کسب تجربه، ۳۳ پرهیز از حرکت در مسیر آرزوها و خیال‌های خام، ۳۴ رعایت انصاف از سوی مدیران و مسئولان و اساتید، ۳۵ پذیرفتن پیشنهادات، ۳۶ پیشگام بودن مسئولین، ۳۷ استقبال مردم، ۳۸ داشتن حسن ظن و امیدواری، ۳۹ آینده‌نگری و ...

اگر استاد و مربی بدانند که زحماتشان در **سرنوشت ابدی و اخروی** انسان‌ها اثر دارد، نگاه لحظه‌ای به کار خود نخواهند داشت؛ بلکه آن را **سرمایه‌گذاری در تاریخ** خواهند پنداشت. این نگاه به انسان انگیزه می‌دهد.

• اگر استاد و شاگرد بدانند که افراد بسیاری با تحمل هجرت‌ها، زحمت‌ها و نداری‌ها به دنبال علم رفته‌اند، انگیزه پیدا می‌کنند.^۱ این که قرآن کریم قصه‌های گوناگونی از تاریخ بزرگان را نقل کرده، برای آن است که انگیزه تلاش را در افراد زیاد کند.

• افراد بی انگیزه دلالی برای کم‌کاری خود می‌آورند و هر بار بهانه‌ای می‌تراشند؛ مثلاً می‌گویند: ۱. مردمان کم است، ۲. با ما مشورت نمی‌کنند، ۳. مدیران بی‌نظم است و خودش کار نمی‌کند؟ ۴. ابزار مناسب نداریم، ۵. اختیاراتمان محدود است، ۶. از ما نامی برده نمی‌شود، ۷. نظارتی بر کارهایمان نیست، ۸. مهارتی به ما نیاموخته‌اند، ۹. فلان شخص یا فلان چیز مانع است، ۱۰. این کار با روحیه‌مان سازگار نیست، ۱۱. به پیشنهادات و انتقاداتمان توجهی نمی‌شود، ۱۲. ما را تحقیر می‌کنند، ۱۳. گرفتاری خانوادگی داریم، و امثال این گونه حرف‌ها و دلیل‌ها.

ولی آن‌چه همه نواقص را جبران می‌کند، ایمان و توکل به خداست. انسان مؤمن با خود می‌گوید: «اگرچه امروز مردم و مسئولین قدر مرا نمی‌شناسند، اما خداوند نخواهد گذاشت که کار من ضایع شود.» او با توکل و قناعت و صبر و یاد خدا، دل خود را در مقابل انواع بی‌مهری‌هایی که سبب بی‌انگیزگی می‌شود، تسلی می‌دهد.

نوع نگاه به معلمی

• در گام اول، نوع نگاه ما به شغل معلمی است که می‌تواند در تعلیم و تربیت و انجام این مسئولیت بزرگ تأثیرگذار باشد. با قاطعیت می‌توان گفت که معلمی فراتر از همه کارها و سرآمد همه شغل‌هاست. معلم نیاز به حقوق و تأمین نیازهای زندگی دارد؛ اما هیچ‌گاه به کار مهمش از دریچه مادیات نمی‌نگرد.

• کار معلم، تعلیم و تربیت است؛ تعلیم و تربیتی که کار خدای تعالی و پیامبران اوست. اساساً عالم با همه پیچیدگی‌ها، تنوعات، زیبایی‌ها، نعمت‌ها و ابتلائاتش (امتحان‌هایش) برای تربیت «انسان» خلق شده است. آری! زمین، مرکز آموزش و پرورش خداست؛ با پیامبرانی که معلمان آسمانی‌اند و مسئولیت تربیت انسان را بر دوش دارند.

امتیازات و ارزش‌های معلمی

۱ معلمی شغل نیست؛ عبادت است

• بعضی از کارها از چنان قداستی برخوردارند که وصف «شغل» برای آن‌ها سبک می‌نماید. مادری شغل نیست، بلکه یک وظیفه الهی و جلوه‌ای از عبادت است. معلمی هم یک کار مقدس محسوب می‌شود؛ زیرا عبادتی چندمنظوره است.

• معلمی، انتقال علم و تجربه، انفاذ غریق (نجات غریق‌شده) و کلید عزت (نفوذناپذیری؛ ترکیبی با درس عزت نفس سال یازدهم)، بصیرت (روشن‌بینی) و مصونیت (محفوظ ماندن) است. معلمی، شغل خدا و جبرئیل است؛ چنان‌که در سوره الرحمن می‌خوانیم: «الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ»؛ «خداوند رحمان، قرآن را تعلیم فرمود.» اولین معلم، خداوند و دانش‌آموز او، حضرت آدم (ع) بوده است: «عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ»؛ «در قرآن برای توصیف انبیا (ع) عبارات متعددی به کار رفته؛ ولی آن‌چه بیش از همه استفاده شده، تعبیر «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ» است که نشان می‌دهد کار پیامبران، ۱. تعلیم کتاب و حکمت و ۲. تزکیه (پاک کردن) بوده است.^۲

• سیزده آیه در قرآن به سؤال‌های مردم از پیامبر اکرم (ص) اختصاص یافته که با کلمه «يَسْأَلُونَكَ» همراه است. این نشان می‌دهد که پیامبر (ص) معلم مردم بوده است.

• «معلم» واژه‌ای است که بار معنایی خاصی دارد و نباید به آن نگاه عادی نمود. این واژه، همانند برخی از واژه‌های مقدس، حامل معانی بلندی است؛ مثلاً «کربلا» نام منطقه‌ای از زمین است، ولی به جای هویت جغرافیایی، هویت تاریخی و بار معنایی بالایی دارد. کسی نمی‌گوید کربلا در شمال شرقی یا جنوب غربی فلان جا واقع شده و مساحت آن فلان مقدار است؛ بلکه با ذکر اسم کربلا، مفاهیم امامت، شهادت، عصمت، ایثار، مقاومت، اخلاص، عبادت، ظلم‌ستیزی و امثال آن به ذهن افراد می‌آید.

• کلمه معلم نیز چنین حالتی دارد. تقلیل (پایین آوردن) مفهوم معلمی به یک شغل ساده، کوتاه‌بینی است؛ نظیر این که کسی به مرجع تقلید بگوید: «ایشان آدم خوبی است.» تعبیر «آدم خوب» در وصف یک مرجع تقلید کفایت نمی‌کند.

۱. علامه امینی صاحب کتاب الغدير برای پیدا کردن بعضی کتاب‌های مورد نیازش به کشور های متعددی سفر کرد. در سفری که به هندوستان داشت، چون اجازه لشتقاده از کتاب مورد نظرش را جز در صورت نسخبرداری پیدا نکرد، مجبور شد شش ماه در آن جا بماند و کتاب را استنساخ کند. همین که برگشت، از او پرسیدند: «هوای هند گرم بود یا سرد؟» گفت: «نفهمیدم!» او به قدری در تألیف و تحصیل و علم غرق می‌شد که تغییرات اطراف را درک نمی‌کرد.

۲. اگرچه تعبیراتی چون «داعی»، «هادی»، «بشیر»، «سراج منیر» و امثال آن نیز درباره پیامبران به کار رفته، ولی به مسئولیت «تزکیه» و «تعلیم» که بر جوش آنان بوده، به صورت خاص اشاره شده است.

۱ در قرآن کریم برای توصیف انبیاء کدام تعبیر بیش از همه استفاده شده است؟

- ۱) «عَلَّمَ الْقُرْآنَ»
 ۲) «مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرِّسَالِ»
 ۳) «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ»
 ۴) «عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ»

۳) در قرآن برای توصیف انبیا (ع) عبارات متعددی به کار رفته، ولی آن چه بیش از همه استفاده شده تعبیر «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ» است که نشان می دهد کار پیامبران، تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه بوده است.

۲ از کدام عبارات قرآنی می توان دریافت که معلمی، کار خدا و جبرئیل است؟

- ۱) «وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ»
 ۲) «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»
 ۳) «وَجَعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ»
 ۴) «الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ»

۴) رحمان نام خداست و عبارت شریفه «الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ» نشان می دهد که خداوند قرآن را آموزش داد. پس به معلم بودن خدا و جبرئیل که واسطه وحی الهی است اشاره دارد.

۲ معلمی یک انتخاب صحیح است

هر انسانی یک شغل را انتخاب می کند؛ ولی مهم آن است که ۱ در آن شغل با چه چیزی سروکار دارد و ۲ تأثیر کارش تا کجاست.

شغل های دیگر	کار معلم
۱. مهندس و صنعتگر روی جمادات کار می کنند و برج و ماشین می سازند.	۱. معلم روی انسان ها کار می کند.
۲. پزشک روی جسم انسان ها کار می کند.	۲. معلم با روح و قلب و جان انسان سروکار دارد.
۳. تاجر مشغول توزیع کالا است.	۳. معلم مشغول توزیع علم است.
۴. ساخته های انسانی تا مدت کمی منشأ اثر هستند.	۴. اثر استاد و معلم روی شاگرد گاهی تا قیامت ادامه دارد.

تعلیم و تربیت مبارک ترین کاری است که خداوند آن را بر دوش انبیا و اوصیاء (ع) گذاشته است.

هکایت در زمان طاغوت، به سراغ برخی از مبلغین - که تعدادشان بسیار اندک بود - رفتند و با پرداخت مبالغی آنان را جذب نظام شاهنشاهی کردند. آن ها از زیر بار شغل شریف معلمی، شانه خالی کردند و با حضور در دستگاه فاسد، به دنیا روی آوردند. در آن روز، آیت الله العظمی گلپایگانی (ره) فرمود: «اگر طلبه ای به جای تبلیغ و تحصیل دین، سراغ دربار رفت و بازوی آنان شد، نگوید: رفتیم؛ بلکه بگوید: لیاقت نداشتم و امام زمان (عج) مرا از حوزه بیرون انداخت.» این سخن در آن زمان بسیار مهم بود و سبب بیمه شدن دیگر مبلغان در برابر توطئه درباریان شد.

آری! اگر کسی بتواند با تولید و توزیع و مصرف علم به انسان ها خدمت کند و به دل ها و جان ها حیات ببخشد و در مسیر انبیای الهی (ع) گام بردارد، اما به سراغ تولید و توزیع و مصرف اجناس دیگر برود، برنده نیست و خسارت کرده است. این خسارت به فراخور شغلی که جای شغل معلمی انتخاب می شود، مراتبی دارد؛ چرا که خسارت دارای مراحل و تفاوت هایی است.^۱

۱. قرآن کریم درباره اعمال زبان بخش انسان چنین تعبیراتی دارد: (مراحل خسارت از نگاه قرآن)

انواع زبان و خسارت	آیه مربوطه
گاهی معامله بدی است.	﴿يَسْأَلُ لَشْرًا﴾: چه بد معامله ای کردند!
گاهی معامله سودی ندارد.	﴿فَمَا زَبَدٌ تَجَارَتْهُمْ﴾: تجارتشان سودی نکرد.
گاهی معامله خسارت است.	﴿اسْتَرْزُوا الضَّلَالَةَ بِالْهَدَى﴾: گمراهی را با هدایت معامله کردند.
گاهی غرق در زبان است.	﴿لَقِيَ خَسْرًا﴾: در زبان است.
گاهی خسارت بزرگ و آشکار است.	﴿خَسِرَافًا ظَنِينًا﴾: زبانی آشکار است.
گاهی خسارت در تمام ابعاد است.	﴿بِالْآخِرِينَ أَعْمَالًا﴾: زبان کارترین (مردم) در کارها

ایستگاه تست

۳ کدام عبارت قرآنی به مبارک‌ترین وظیفه‌ای که خداوند انبیای خود را به آن مکلف نموده است، اشاره دارد؟

- ۱ «استجیبوا لله و للرسول اذا دعاکم لما یحییکم» ۲ «و یعلمهم الکتاب و الحکمة و یرزقهم» ۳ «فلولا نفر من کل فرقة منهم طائفة لیتنفّھوا فی الدین» ۴ «من عمل صالحاً من ذکر او انثی و هو مؤمن فلنحییته حیاة طیبة»
- 📌 ۲ تعلیم و تربیت مبارک‌ترین کاری است که خداوند آن را بر دوش انبیا و اوصیا (ع) گذاشته است. این مفهوم در عبارت قرآنی «و یعلمهم الکتاب و الحکمة و یرزقهم» تصریح شده است.

معلمی در نگاه معصومین (ع) جایگاه رفیع دارد

- اهل بیت (ع) از مقام معلمی و ارزش آن، تجلیل فراوانی کرده‌اند. در فرهنگ اسلامی از رهبر آسمانی با تعبیراتی چون ۱ معلم، ۲ مربی یا ۳ پدر یاد شده است. در خصوص جایگاه ممتاز معلمان و ارزش آنان نزد معصومین (ع) روایات فراوانی موجود است. از جمله رسول خدا (ص) فرمودند: «بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.»^۱ و فرمودند: «راهنمایی‌کننده به راه خیر، مانند انجام‌دهنده آن است.»^۲
- هم‌چنین امام باقر (ع) فرمود: «تمام جنبندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود کوچک و بزرگی که در زمین و آسمان خداست، برای تعلیم‌دهنده امور نیک استغفار می‌کنند.»^۳
- امامان ما نسبت به معلمان فرزندانشان بسیار لطف داشتند و آن‌ها را تشویق می‌کردند.
- امام حسین (ع) به معلم فرزندش صد دینار هدیه داد و در پاسخ به اعتراض مردم فرمود: «أَیْنَ یَقَعُ هَذَا مِنْ عَطَائِهِ یَغْنِی تَعْلِیْمُهُ؛ این مبلغ، در قبال تعلیمات او چه ارزشی دارد؟» (کنایه از این‌که ارزش هدیه مادی به پای ارزش تعلیم قرآن نمی‌رسد).

ایستگاه تست

۴ بالاترین صدقات در کلام نبوی با کدام تعبیر آمده است؟

- ۱ بخشش مادی و معنوی با تمام وجود ۲ راهنمایی دیگران به راه خیر و صلاح ۳ تزکیه نفس قبل از تعلیم دیگران ۴ پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.»

تربیت کار خداست

- در قرآن کریم، بعد از نام مبارک «الله» بیش‌ترین نامی که برای خدا به کار رفته، «رب» است. ناگفته پیداست که «ربوبیت» (پروردگاری، تدبیرگری و هدایت‌گری) زمانی کامل است که براساس ۱ علم، ۲ حکمت، ۳ مصلحت و ۴ رحمت باشد که خداوند همه را دارد.
- معلم، تنها علم خود را منتقل نمی‌کند؛ بلکه می‌تواند همه کمالات را با ۱ رفتار و ۲ گفتار و ۳ اخلاق خود به دیگران منتقل کند؛ آن زمان که شاگرد به یأس گرایش پیدا می‌کند، روح امید را در او بدمد و آن هنگام که شاگرد به غرور گرایش پیدا می‌کند، او را هشدار (انذار) دهد.
- همان‌گونه که خداوند متعال در مسیر تربیت مردم، با منطق و برهان، احساس و عاطفه، مثال و تشبیه، تاریخ و داستان، بیان الگوهای مثبت و منفی، هنر و اخلاق و نیز وعده و تهدید، مردم را تربیت می‌کند، معلم و استاد نیز باید از همه این ابزارها بهره‌مند باشند. هر چه بهره آن‌ها از این ابزار بیش‌تر باشد، توفیقات آن‌ها نیز بیش‌تر خواهد شد. (رابطه مستقیم)
- اتصال معلم و استاد و مربی به خداوند متعال، نقش مهمی در انجام مسئولیت آن‌ها - که همانا ارشاد و هدایت مردم است - دارد؛ لذا از عالم دینی به «عالم ربانی» تعبیر می‌شود؛ یعنی عالمی که سروکارش با پروردگار است، در راه خدا و برای خدا و با اسلوب و اخلاق خداپسندانه تعلیم می‌دهد، از خداوند متعال صفت ربوبیت را می‌گیرد و به دیگران منتقل می‌کند.^۱
- امام سجاد (ع) در دعای مکارم الاخلاق از خداوند می‌خواهد: «الهی انطقنی بالهدی و الهمنی التقوی؛ خدایا زیانم را به هدایت باز کن و تقوا را به من الهام کن.» انسانی که به این مقام برسد، خدایی می‌شود و همین که خدایی شد، می‌تواند همه امکانات و ابزارها را در مسیر رضای خدا به کارگیرد و انسان‌های خدایی تربیت کند.

۱. «أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ یَعْلَمَ الْمَرْءُ عِلْماً ثُمَّ یُعَلِّمَهُ أَخَاهُ»

۲. «الَّذَالَ عَلَى الْخَیْرِ كِفَالُهُ»

۳. «مُعَلِّمُ الْخَیْرِ یَسْتَلْزِمُ لَهُ جَوَابُ الْأَرْضِ وَ جِثَانُ الْبُخُورِ وَ کُلُّ صَغِیْرَةٍ وَ کَبِیْرَةٍ فِی أَرْضِ قَلْبِهِ وَ شِمَالِهِ»

۴. پرکات کار آموزشی و فرهنگی منحصر به زمان خاصی نیست. اگر هر کالا و محصولی برای صادرات نیاز به وسيله حمل و نقل و صرف هزینه و وقت دارد، معارف و فرهنگ نیز، کالایی است که می‌توان با زبان و قلم به همه عصرها و نسل‌ها صادر کرد. اگر این عمل برای کسب رضای خدا باشد، ماندگار و پلیدی خواهد شد.

۵ ربوبیت الهی چه زمانی کامل است؟

- ۱ زمانی که انسان این صفت الهی را درک کند.
 ۲ وقتی که براساس علم، حکمت، مصلحت و رحمت باشد.
 ۳ وقتی که ترکیه از تعلیم جدا نباشد.
 ۴ زمانی که اجابت خدا و رسول موجب حیات بخشی شود.
- 📖 ۲ در قرآن کریم، بعد از نام مبارک «الله» بیشترین نامی که برای خدا به کار رفته «رب» است. ناگفته پیداست که «ربوبیت» زمانی کامل است که براساس علم، حکمت، مصلحت و رحمت باشد، که خداوند همه را دارد.

۶ امام سجاد (ع) در دعای مکارم الاخلاق، پس از درخواست گشودن زبان به هدایت چه دعای دیگری دارد؟

- ۱ «لا تکلنی الی نفسی» ۲ «الهمنی التقوی» ۳ «فالمهمها فجورها و تقواها» ۴ «او حینا الیهم فعل الخیرات»
- 📖 ۲ امام سجاد (ع) در دعای مکارم الاخلاق از خداوند می خواهد: «الهی انطقتی بالهدی و الهمنی التقوی»: «خدایا زبانم را به هدایت باز کن و تقوا را به من الهام کن.»

۵ معلم کار پنج گروه از مهندسان را می کند

- ماشینی که سوارش می شویم، نتیجه کار پنج گروه از مهندسان است:

کار معلم	نتیجه کار پنج گروه از مهندسان
۱. استعداد های شاگردش را کشف کند؛	۱. مهندسانی که مسئول کشف معدن هستند؛
۲. شاگرد را از انحراف هایی که به آن گرفتار شده است، خارج کند؛	۲. مهندسانی که مسئول استخراج مواد هستند؛
۳. با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه مند کند؛	۳. مهندسانی که مسئول ذوب مواد هستند؛
۴. با تدریس و تعلیم و تربیت، شاگرد را بسازد؛	۴. مهندسانی که مسئول قطعه سازی و طراحی قطعات ماشین هستند؛
۵. با سعه صدر، تربیت شدگان را به هم متصل کند و جامعه را تشکیل دهد.	۵. مهندسانی که مسئول مونتاژ قطعات و نظارت بر آن هستند.

- بنابراین، معلم یک تنه باید کار پنج گروه مهندس را انجام دهد؛ آن هم نه بر روی جمادات، بلکه بر روی «انسان» که صاحب روح است و کار با او، ظرافت و دقت خاصی را می طلبد. این، بیانگر ذره ای از کار مهم و پیچیده معلمی است.

۷ چرا کار معلمی، دقت و ظرافت خاصی می طلبد و پیچیده است؟

- ۱ زیرا معلم علاوه بر علم خود، می تواند همه کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود به دیگران منتقل کند.
 ۲ زیرا معلم باید با سعه صدر، تربیت شدگان را به یکدیگر متصل کند و جامعه را بسازد.
 ۳ زیرا معلمی کاری بر روی انسان است که صاحب روح می باشد.
 ۴ زیرا معلمی خارج کننده شاگردان از انحراف هایی است که به آن گرفتار شده است.
- 📖 ۳ معلم یک تنه باید کار پنج گروه مهندس را انجام دهد؛ آن هم نه بر روی جمادات، بلکه بر روی «انسان» که صاحب روح است و کار با او، ظرافت و دقت خاصی را می طلبد. این، بیانگر ذره ای از کار مهم و پیچیده معلمی است.

۶ معلم با گران ترین گوهر هستی سروکار دارد

- موجودات (مادی) به چهار دسته تقسیم می شوند: ۱ جمادات ۲ نباتات ۳ حیوانات و ۴ انسان ها.
 اگر انسان روی آهن و چوب کار کند و از آن ها در و پنجره بسازد یا در زمین خالی ساختمان بسازد یا از پشم و نخ پارچه تولید کند، با کار و صنعت خود، ارزش این اجناس را بالا می برد؛ اما استاد و معلم روی نسل نو کار می کنند. روشن است که زحمت تربیت انسانی که قابلیت رشد بی نهایت دارد، با زحمت و تلاش برای ارتقای وسیله ای که رشد محدودی می کند، قابل قیاس نیست.
 اگر دیگران روی جمادات (اشیا) کار می کنند و ماشین و هواپیما و ساختمان می سازند، یا عده ای به سراغ پرورش حیوانات یا گل و گیاه می روند، کار معلم و استاد و مربی، پرورش انسان هاست. رشد همه چیز محدود است؛ جز انسان، ارزش هر چیزی محدود است؛ جز انسان.

حکایت یک جوان هفده ساله که در جبهه شهید شده، در وصیت نامه خود نوشته است: «جسمم را به خاک، روحم را به خدا و راهم را به شما می سپارم.» این کلام را چگونه می شود قیمت گذاری کرد؟ آیا سنگ های قیمتی همه معادن به ارزش این کلمات هستند؟ تفکر این نوجوان اثر تربیت معلم و مربی، و پرورشگاه این تفکر، مسجد است.

اگر انسان درست تربیت شود، از فرشته برتر می شود و اگر منحرف گردد، از هر حیوانی پست تر خواهد شد. معلم نمی گذارد که گوهر انسانیت، نابود و مغفول (مورد بی توجهی) شود. قرآن کریم درباره بعضی از انسان ها می فرماید: «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ»، «آن ها مثل حیوانات هستند، بلکه پست تر.» سپس دلیل انحراف آن ها را این گونه بیان می کند: «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ». غفلت انواعی دارد:

انواع غفلت	آیه
۱. عده ای، از خدا غافل اند.	«تَسُوا اللَّهَ»
۲. عده ای، از قیامت غافل اند.	«تَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ»
۳. عده ای، از وظیفه خود غافل اند.	«كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا» همان گونه که آیات ما به تو رسید و تو آن ها را فراموش کردی.
۴. عده ای، از محرومان غافل اند.	«وَلَمْ تَكُنْ تُنْظِعِ الْمُسْكِينِ»؛ و افراد مسکین را اطعام نمی کردیم.
۵. عده ای از توانمندی های خود غافل اند و نمی دانند که چه موجودی هستند.	
۶. عده ای، از ارزش عمر خود غافل اند و عمر خود را صرف کارهای لغو می کنند.	

و کار معلم، زدودن غبار غفلت و بیدار کردن انسان خوابیده ای است که از گوهر عمر و زندگانی اش غافل است.

ایستگاه تست

۸ آن جا که قرآن کریم انسان منحرف را پست تر از حیوان معرفی می کند و می فرماید: «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ» دلیل این انحراف را چگونه بیان کرده است؟

۱ «أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ» ۲ «أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ» ۳ «أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ» ۴ «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ»

۴ در آیه ۱۷۹ سوره اعراف پس از عبارت «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ»؛ «آن ها مثل حیوانات هستند، بلکه پست تر» دلیل انحراف آن ها را این گونه بیان می کند: «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ»

۷ کار روی فکر افراد، ماندگار است

- یکی از نشانه های برتری اعمال، ماندگاری آثار آن است؛ چنان که حضرت ابراهیم (ع) از خدا خواست که در تاریخ ماندگار باشد: «وَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ»؛ «و در میان آیندگان، نام نیکی برای من قرار بده.»
- خداوند نیز دعای او را این گونه پاسخ داد: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»؛ «آن [کلمه توحید] را در میان نسلش کلمه ماندگار قرار داد، باشد که آنان (به توحید) بازگردند.»
- آری! ایمان به تنهایی کافی نیست، بلکه هدایت الهی باید تداوم داشته باشد: «شَهِدِينَ» و فریاد توحید در تاریخ می ماند؛ گرچه مردم زمان به آن گوش نکنند: «كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ» حضرت ابراهیم (ع) برای نسل خود نیز دعا می کرد و از خداوند می خواست: «خدا یا! رهبری امت و اقامه نماز را در ذریه (نسل و فرزندان) من قرار بده.»
- معلم باید بداند که ماندگارترین کار، تعلیم و تربیت است؛ آن هم بر روی نسل جوان که تأثیرپذیری و ماندگاری آن بیش تر است.

ایستگاه تست

۹ خداوند در پاسخ به کدام دعای حضرت ابراهیم (ع) فرمود: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ» و مفهوم این آیه چیست؟

۱ «رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي» - ماندگاری اعمال ۲ «وَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ» - ماندگاری اعمال ۳ «وَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ» - اهمیت تربیت فرزندان ۴ «رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي» - اهمیت تربیت فرزندان

۲ آن گاه که حضرت ابراهیم (ع) از خدا خواست که در تاریخ ماندگار باشد: «وَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ»؛ «و در میان آیندگان، نام نیکی برای من قرار بده.» خداوند نیز دعای او را این گونه پاسخ داد: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»؛ «آن را در میان نسلش کلمه ماندگار قرار داد، باشد که آنان (به توحید) بازگردند.»

۱. زخرفه: ۳۸. درباره قاعل «جعل» در «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً» دو احتمال وجود دارد: خداوند و ابراهیم. به این معنا که هم می توان گفت خدا به یاسی ایمان ابراهیم، توحید را در نسل او زنده نگاه داشت و هم می توان گفت ابراهیم فریاد توحید و برائت از شرک را در نسل خود به یادگار گذاشت.

• چه بسا برخی از افراد، کلاس داری را یک کار عادی تلقی کنند، به ویژه اگر مخاطبان از ستین پایین تر باشند؛ در حالی که هم کلاس داری مهم است و هم مخاطبانی که از نسل نو هستند.

حکایت ۱: آیت الله العظمی گلپایگانی (ره)، یکی از مراجع بزرگ تقلید، وقتی راجع به کلاس داری من مطالبی شنیدند، خواستند که کلاس مرا ببینند. تابلو و تخته سیاهی را به منزل ایشان بردم و برای ایشان نمونه هایی از درسی که برای نسل نو می گفتم، ارائه دادم. سپس به ایشان گفتم: «من امکان فقیه شدن دارم، ولی فعلاً معلم شده ام.» ایشان فرمود: «این راهی که شما پیش گرفته ای، الان بیش تر مورد نیاز است و امام زمان (عج) راضی است؛ ان شاء الله.»

۲: مرحوم آیت الله مشکینی (ره)، یکی از اساتید بزرگ قم نیز مشابه این کلام را به من فرمود. شبی به کلاس آمد و تا پایان کلاس در کنار بچه ها نشست؛ سپس فرمود: «من حاضرم پاداش تدریس برای صدها طلبه فاضل را به تو بدهم تا در مقابل، پاداش این کلاس بیست نفری و تدریس برای بچه ها را به من بدهی.»

• در کلاس، آینده یک انسان رقم می خورد. کلاس می تواند افراد را از پرتگاه های جهالت دور کند و مسیر زندگی یک فرد و نقشه راه او را تغییر دهد. مدرسه و دانشگاه، کارخانه انسان سازی است و کلاس داری، به ویژه اگر نسل نو مخاطب آن باشد، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

پایگاه تست

۱۰ به ترتیب «کار تعلیم و تربیت» و «کلاس داری» برای نسل جوان و نو، چه ویژگی هایی دارد؟

- ۱) نیازمند جسارت بیش تر است - اهمیت بسیار بالایی دارد. ۲) نیازمند جسارت بیش تر است - آسان تر و انعطاف پذیرتر است.
- ۳) ماندگاری و تأثیر بیش تر دارد - آسان تر و انعطاف پذیرتر است. ۴) ماندگاری و تأثیر بیش تر دارد - اهمیت بسیار بالایی دارد.
- ۵) معلم باید بداند که ماندگارترین کار، تعلیم و تربیت است، آن هم بر روی نسل جوان که تأثیرپذیری و ماندگاری آن بیش تر است. کلاس داری، به ویژه اگر نسل نو مخاطب آن باشد، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

۹ معلم ربّانی، هادی و ناجی بشر است

- آموزش و تحصیلات، هم می تواند دامی برای تحصیل کردگان و ایجاد وابستگی آن ها به ابرقدرت ها شود، هم وسیله نجات بشر از شر طاغوت ها.
- براساس آیات قرآن کریم، یکی از شاخصه ها و اهداف بزرگ حضرت موسی (ع) نجات بنی اسرائیل از شر فرعون بود؛ چنان که با صراحت به فرعون گفت: «أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا نَبِيَّ إِسْرَائِيلَ»؛ «بنی اسرائیل را [آزاد کن و] همراه ما بفرست.»
- نشانه فقیه آن است که مردم را از شر دشمنانشان آزاد سازد: «وَأَقْدَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ»
- قرآن کریم یکی از وظایف انبیا را رهاسازی افکار جامعه از غل و زنجیرهایی برشمرده است که به آن گرفتار شده بودند: «وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ»؛ «و از آنان بار گران (تکالیف سخت) و بندهایی را که بر آنان بوده است، برمی دارد [و آزادشان می کند].»
- امروزه رشته های تحصیلی متنوعی ایجاد شده است که در بسیاری از امور، رفاه را برای بشر به ارمغان آورده اند؛ اما آیا توانسته اند بشر را آزاد کنند؟ در موارد زیادی علم هست؛ ولی ثمره اش نیست. مثلاً تلفن همراه - که یک وسیله ارتباطی است - نزد هر کس هست؛ اما آیا خود «ارتباط» هم هست؟ چه بسا وسیله ارتباطی باشد، اما خود انسان ها با هم فخر باشند. علم و ثمره آن نیز می تواند دچار این آسیب شود.
- علم حقیقی، نگاه انسان را توحیدی می کند. در حدیث می خوانیم: «ثَمَرَةُ الْعِلْمِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ؛ ثَمَرَةُ عِلْمٍ، شِناخت خداوند است.» و هم چنین: «تَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعِبَادَةُ؛ ثَمَرَةُ عِلْمٍ، بندگی خداست.»
- در قرآن کریم آمده است که گروهی جذب اموال قارون شده بودند و می گفتند: «ای کاش ما هم مثل قارون ثروتمند بودیم»؛ ولی کسانی که اهل علم بودند به آن ها چنین تذکر می دادند: «وَوَيْلٌ لَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ»؛ «وای بر شما! پاداش الهی بهتر است.» از این آیه استفاده می شود که اگر کسی علم واقعی داشته باشد، در تشخیص دنیا و آخرت اشتباه نمی کند.
- نه دانشمندی که دنیا را بر آخرت برگزیند، عالم ربانی است و نه علم او، علم حقیقی؛ چنان که گرفتن مدرک و عنوان، نشانه بلوغ عقل و کمال انسانیت نیست؛ زیرا تعلیمات عالم ربانی باید حیات آفرین و نجات بخش باشد.
- مشکل بزرگ امروز جامعه بشری، جدا شدن «افرا» از «باسم ربك»، جدا شدن «یعلّمهم» از «یرزقهم»، جدا شدن مادیات از معنویات، جدا شدن دنیا از آخرت، و در یک کلام جدا شدن علم از دین است.
- هنر معلمی فقط به آموزش خواندن و نوشتن یا آموزش مسائل پیچیده و فرمول های سخت نیست؛ بلکه هنر معلم در آموزش مسائل علمی با نگاه توحیدی و تربیتی است. ثمره چنین آموزش و تعلیمی، شکوفایی علم، حلم، حیات قلب، استقامت، معرفت و انسانیت در متعلمین خواهد بود.
- آری! معلم ربانی، هادی و ناجی است و ارزش کار او به حیات دل ها و نجات انسان هاست.

۱۱ در کدام عبارات شریفه به وظیفه انبیا در زمینه رهاسازی افکار جامعه از غل و زنجیر اشاره شده است؟

- ۱ «و يُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمِغْرَاهُمْ لَا يُمْسِكُهُمُ الشُّوْعُ» ۲ «فَأَنبَأَ فِرْعَوْنَ فَقَوْلَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ إِن أَرِيسَلْ مَعْنَانِي إِسْرَائِيلَ» ۳ «فَاسْتَجَبْنَا لَهُ، وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ» ۴ «وَيُضِعُّ عَنْهُمْ أَصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ»

۴ قرآن کریم یکی از وظایف انبیا را رهاسازی افکار جامعه از غل و زنجیرهایی برشمرده است که به آن گرفتار شده بودند: «و یضع عنهم اصرهم و الاغلال الّتی کانت علیهم»: «و از آنان بارگران (تکالیف سخت) و بندهایی را که بر آنان بوده است، برمی دارد [و آزادشان می کند].»

۱۰ کار خود را مقدس بدانیم

• علم را مقدس بدانیم؛ زیرا خداوند هم به قلم قسم خورده است، هم به آن چه نوشته می شود: «ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ».

• اسلام برای آموزش هیچ محدودیتی قائل نیست:

۱ نه محدودیت زمانی: «اطلبوا العلم من المهد إلى اللحد؛ از گهواره تا گور علم بیاموزید.»

۲ نه محدودیت مکانی: «لَوْ كَانَ الْعِلْمُ مَنُوطًا بِالنُّزُتَا لَتَنَاوَلَهُ رَجَالٌ مِّنْ فَارِسٍ؛ اگر علم در ثریا باشد، مردانی از فارس به آن می رسند.»

۳ نه محدودیت جغرافیایی: «اطلبوا العلم و لو بالصّین؛ دانش را بجوید، اگرچه در چین باشد.»

۴ نه محدودیت مقداری: «قُلُوبًا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ»؛ «چرا از هر گروهی از مردم، دسته ای کوچ نمی کنند تا در دین فقیه شوند؟»

۵ نه محدودیت جانی: «لَوْ تَغْلَمُ النَّاسُ مَا فِي ظَلَبِ الْعِلْمِ لَطَلَبُوا وَ لَوْ يَشْفِكُ الْمُهْجَ وَ خَوْضَ اللَّجَجِ؛ اگر مردم ارزش علم را می دانستند به سراغ آن می رفتند، گرچه به قیمت جان خود و فرو رفتن در امواج دریا باشد.»

۶ نه محدودیت انسانی: «قَتَعَتْ اللَّهُ عُرَابًا نَبَحَتْ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُؤَارِي سَوَاءَهُ أَخِيهِ»؛ «پس خداوند زاعی را فرستاد که زمین را می کاوید، تا به او نشان دهد که چگونه کشته برادرش را بیوشاند [و دفن کند].»

۷ نه محدودیت مکتبی (دینی و مذهبی): پیامبر اسلام (ص) بهای آزادی کسانی را که در جنگ اسیر می شدند، آموزش خواندن و نوشتن به ده نفر از مسلمان قرار داد.

• اسلام به قدری برای آموزش ارزش قائل است که می فرماید: «اگر سنگ آموزش دیده، برای شما شکاری بیاورد، آن شکار برای شما حلال است.»^۱

• در قرآن می خوانیم: یکی از اولیای خدا - که در تفاسیر، عزّتر معرفی شده است - از خرابه ای می گذشت. با دیدن آثار گذشتگان، به خدا گفت: «این مردگان را چگونه زنده می کنی؟» خداوند او را که بر الاغی سوار بود، میراند. پس از صد سال او را زنده کرد و از او پرسید: «چه مدت است که در این جا آرمیده ای؟» گفت: «روزی یا نصف روزی!» خداوند به او فرمود: «صد سال پیش، در این جا مُردی و اکنون تو را زنده کردم! به الاغ خود بنگر که چگونه او را دوباره زنده می کنم و به غذای خود بنگر که چگونه پس از صد سال هنوز فاسد نشده است.»^۲

• خداوند با بیان داستان عزیر ثابت می کند که برای فراگیری یک نکته، مرگ صد ساله هم ارزشمند است.

۱۲ آن جا که پیامبر (ص) بهای آزادی کسانی را که در جنگ اسیر می شدند، آموزش خواندن و نوشتن به ده نفر از مسلمان قرار داد، کدام محدودیت در اسلام برای آموزش وجود ندارد؟

- ۱ محدودیت مقداری ۲ محدودیت انسانی ۳ محدودیت جانی ۴ محدودیت مکتبی

۴ این موضوع اشاره به این دارد که محدودیت مکتبی وجود ندارد (یعنی دین و آیین خاصی مطرح نیست و می توان علم را از هر کسی یاد گرفت).

۱. چنان در آن زمان دورترین منطقه شناخته شده بود. در این حدیث، سفارش شده است که به دنبال علم بروید، گرچه مجبور باشید هزاران فرسخ را طی کنید.

۲. خدا با این روش به انسان اولیه آموخت که چگونه مرده خود را دفن کند.

۳. با توجه به این آیه، تنها حید سگ های آموزش دیده حلال است، نه حید حیوانات شکاری دیگر؛ آن هم شکاری که سگ در پی آن گسیل شده و آن را نگه داشته است، نه آن که برای خودش شکار کرده باشد که خوردن آن حرام است.

۴. بقره: ۲۵۹. بر اساس این آیه، غذایی که یک هفته ای فاسد می شود، صد سال سالم مانده است. هر سال ۵۲ هفته دارد و صد سال ۵۲۰۰ هفته می شود؛ یعنی خدا اگر بخواهد می تواند غذا را ۵۲۰۰ برابر عمر طبیعی اش سالم نگه دارد. اکنون می توانیم پاسخ این سؤال را بدهیم که چگونه امام زمان (عج) ۱۲ قرن زنده مانده است. ۱۲ قرن حدود ۱۵ برابر عمر طبیعی است. ۱۵ برابر کجا و ۵۲۰۰ برابر کجا؟!۱

۱۱ تعلیم و تربیت باعث حیات معنوی مخاطب می‌شود

- خدای تعالی می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ»؛ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! هرگاه خدا و رسول، شما را به چیزی که حیات‌بخش شماست دعوت می‌کنند، بپذیرید.»
- حیات اقسام مختلفی دارد: ۱ گیاهی، ۲ حیوانی، ۳ فکری و ۴ ابدی. مقصود از حیاتی که با دعوت انبیاء (ع) فراهم می‌آید، حیات حیوانی نیست - چون این نوع حیات بدون دعوت انبیا نیز وجود دارد -؛ بلکه مقصود، حیات فکری، عقلی، معنوی، اخلاقی، اجتماعی و در یک کلام، حیات انسان در تمام زمینه‌هاست.^۱
- حیات انسان، در ایمان و عمل صالح است و خداوند متعال و انبیا (ع) هم مردم را به همان دعوت کرده‌اند: «دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ». اطاعت از فرامین آنان، رمز رسیدن به زندگی پاک و طیب است؛ چنان‌که در جای دیگری از قرآن می‌خوانیم: «مَنْ عَمِلْ صَالِحًا مِنْ دُونِ أَنْتِ وَأَنْتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهَ حَيَاةً طَيِّبَةً» «هر کس کار شایسته‌ای کند، چه مرد یا زن، در حالی که مؤمن باشد، به زندگی پاک و پسندیده زنده‌اش می‌داریم.»
- استاد و معلم، باید به پیروی از خدا و پیامبر (ص) و یا نفس مسیحایی خود، به مخاطب حیات ببخشد و جهل او را به علم، یأس او را به امید، غفلت او را به هوشیاری، ترس او را به شجاعت، إعراض (رویکردانی) او را به إقبال (روی آوردن)، تفرقه او را به وحدت، کینه او را به محبت، دنیاجویی او را به ابدگرایی، اطاعت او از ناهلان را به اطاعت از اولیای معصوم و عادل، اسراف او را به صرقة جویی، کسالت او را به نشاط، اضطراب او را به آرامش، و سنگ دلی او را به نرم دلی تبدیل کند.
- اگر به جای این آموزه‌ها، تنها به انتقال اطلاعات و علوم اکتفا کنیم، معلوم نیست بهره‌گیری از این علوم برای فرد و جامعه سود خواهد داشت یا ضرر؟ و فارغ التحصیلان ما عناصر مفیدی خواهند بود یا خطرناک؟
- اگر استاد رسالت خود را رسالتی الهی، نبوی و علوی بداند و اتصال خود را با خدا و اولیای خدا مستحکم کند، واجد نفس مسیحایی می‌شود. در این صورت، کار معلم، کار انبیا خواهد بود؛ وگرنه انتقال علم بدون تزکیه، مثل جدا شدن سوزن از نخ است که به جای دوزندگی، سوراخ می‌کند و صدمه می‌زند.

ایستگاه تست

۱۳ مفهوم مستفاد از تدبیر در آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ» کدام است؟

- ۱ شرط اجابت دعوت خدا و پیامبرش، ایمان به خداست.
- ۲ دعای به درگاه الهی و درخواست از پیامبرش، علت استجاب حاجات است.
- ۳ دست‌یابی به حیات حقیقی، معلول اطاعت از فرمان خدا که از طریق پیامبرش به ما می‌رسد، است.
- ۴ در جامعه ایمانی، افراد، با تعاون و اجابت خواسته‌های یکدیگر به حیات معنوی و پاک دست می‌یابند.

۱ خداوند در آیه مذکور، اجابت (اطاعت) از دعوت خدا و رسول را شرط حیات‌بخشی به روح انسان مؤمن معرفی می‌کند. «اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ (علت) إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ (معلول)»؛ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید؛ آن‌گاه که شما را به چیزی فرا می‌خواند که به شما زندگی حقیقی می‌بخشد.»

۱۴ ارزش علم بیش از هر چیزی است

- خداوند آن‌جا که سخن از آفرینش انسان است، خود را «کریم» معرفی می‌کند: «يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا عَزَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ * الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ» «ای انسان! چه چیز تو را در برابر پروردگار بزرگوارت مغرور کرد و فریب داد؟ همان‌که تو را آفرید و [اندام تو را] استوار ساخت و متعادل کرد.» ولی آن‌جا که سخن از علم و فرهنگ است، صفت «اکرم» را به کار می‌برد و می‌فرماید: «اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ» «بخوان که پروردگار تو از همه گرامی‌تر است.»

انواع حیات	آیات
حیات گیاهی	«إِنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا»؛ «خداوند زمین مرده را زنده می‌کند.»
حیات حیوانی	«لَنُحْيِي الْمَوْتَى»؛ «خداوند مردگان را زنده می‌کند.»
حیات فکری	«مَنْ كُنْ مِثْلًا قَلْبِيْنًا»؛ «آن‌که مرده بود و زنده‌اش کردیم.»
حیات ابدی	«فَنُفِثَ لِحْيَتِي»؛ «[مجرمین در قیامت می‌گویند:] ای کُلش برای زندگی امروز چیزی از پیش فرستاده بودم.»

۲ البته ممکن است مراد از دعوت به حیات در این‌جا (به دلیل آن‌که آیه مذکور در کنار آیات جنگ بدر آمده است) دعوت به جهاد باشد.

• در سورة الرحمن نیز ابتدا به تعلیم قرآن اشاره می‌کند، سپس آفرینش انسان: «الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ»؛ «خداوند قرآن را آموخت و انسان را آفرید.»

• آری! باید قبل از ماشین، راه ساخته شود؛ اول راه هدایت (عَلَّمَ الْقُرْآنَ)، سپس آفرینش انسان. این تعابیر، بیانگر ارزش علم و معلم و تعلیم است و نشان می‌دهد که علم و فرهنگ بالاترین ارزش را دارد.

🌀 آیات «الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ» درباره موضوع های «معلّمی کار خداست» (فصل اول - شماره ۱) «نزدیک ترین صفت به معلّمی، رحمت و محبت است.» نیز به کار رفته است. (فصل سوم - شماره ۱۲)

ایستگاه تست

۱۳ خداوند در قرآن کریم آن جا که سخن از آفرینش انسان است خود را با کدام صفت معرفی می‌کند و آن جا که سخن از علم و فرهنگ

است کدام صفت را به کار می‌برد؟

۱) اَکْرَم - کریم ۲) کَرِیم - اکرم ۳) اَعْلَم - علیم ۴) عَلِیم - اَعْلَم

🔧 ۲) خداوند آن جا که سخن از آفرینش انسان است خود را «کریم» معرفی می‌کند «یا ایتها الانسان ما عَزَّکَ بَرِکَ الْکَرِیم، الَّذِی خَلَقَکَ فَسَوَّاکَ فَعَدَلَکَ» ولی آن جا که سخن از علم و فرهنگ است صفت «اکرم» را به کار می‌برد و می‌فرماید: «اقْرَأْ وَرَبُّکَ الْاَکْرَمُ»

درس در یک نگاه

۱. معلّمی شغل نیست، عبادت است
 - وصف شغل برای معلّمی سبک است و کفایت نمی‌کند
 - کار خدا و جبرئیل است ← آیات: «الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ»
 - کار پیامبران است ← آیه: «یُعَلِّمُهُمُ الْکِتَابَ وَ الْحِکْمَةَ وَ یُزَکِّیهِمْ»
 - آیاتی که با «یَسْتَلْوْنَهُ» همراه است.
۲. معلّمی یک انتخاب صحیح است
 - سایر شغل‌ها با چه چیزهایی سروکار دارند و تأثیر کارشان تا کجاست؟
 - معلّم با روح و قلب و جان انسان‌ها سروکار دارد و تأثیر او روی شاگرد تا قیامت ادامه دارد
۳. معلّمی در نگاه معصومین جایگاه رفیع دارد
 - حدیث پیامبر: بالاترین صدقات، انسان چیزی یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.
 - حدیث پیامبر: راهنمایی‌کننده به راه خیر، مانند انجام‌دهنده آن است.
 - حدیث امام باقر: تمام جنبندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود که در زمین و آسمان خداست، برای تعلیم‌دهنده امور نیک استغفار می‌کنند
 - حدیث امام حسین (ع): «أَبْنِیْ یَقْعُ هَذَا مِنْ عَطَانِهِ یَعْنِیْ تَعْلِیمِهِ» (این مبلغ در قبال تعلیم او چه ارزشی دارد؟)
۴. تربیت کار خداست
 - بیشترین نام خدا بعد از الله، رب است.
 - ربوبیت زمانی کامل است که بر اساس علم، حکمت، مصلحت و رحمت باشد.
 - معلّم علاوه بر علم خود، می‌تواند کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود منتقل نماید.
 - اتصال معلّم به خدا (عالم ربّانی) نقش مهمی در ارشاد و هدایت مردم دارد.
 - دعای امام سجّاد (ع): «اَللّهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُکَ بِاَلِیِّهِمُ النَّبِیِّیْنَ»
۵. معلّم کار پنج گروه از مهندسان را می‌کند:
 - ۱) مهندس: کشف معدن ← معلّم: کشف استعدادهای شاگرد
 - ۲) مهندس: استخراج مواد ← معلّم: خارج کردن شاگرد از انحراف
 - ۳) مهندس: ذوب مواد ← معلّم: علاقه‌مند کردن شاگرد به درس
 - ۴) مهندس: قطعه‌سازی و طراحی قطعات ← معلّم: شاگرد را بسازد
 - ۵) مهندس: مونتاژ قطعات و نظارت بر آن‌ها ← معلّم: اتصال شاگردان و تشکیل جامعه
۶. معلّم با گران‌ترین گوهر هستی (انسان) سروکار دارد.
 - چهار دسته موجودات مادی: جمادات، گیاهان، حیوانات و انسان‌ها.
 - اگر درست تربیت شود ← برتر از فرشته می‌شود
 - اگر منحرف گردد ← از حیوان پست‌تر می‌شود.

آیه: اولئک کالانعام بل هم اضل - اولئک هم الغافلون (غفلت از گوهر انسانیت موجب پست‌تر شدن از حیوانات)
۷. کار روی فکر افراد مانندگار است
 - حضرت ابراهیم (ع) از خدا خواست مانندگار باشد آیه: «وَاجْعَلْ لِّی لِسَانَ صِدْقٍ فِی الْآخِرِیْنَ»
 - پاسخ خدا به او: «وَاجْعَلْهَا کَلِمَةً بَاقِیَةً فِی عَقِبِهِ لَعَلَّهِمْ یَرْجِعُونَ»
 - هدایت الهی باید تداوم داشته باشد تا مانندگار شود: «سپیدین»

۱۰. کار خود را مقدس بدانیم

اسلام برای آموزش هیچ محدودیتی قائل نیست

• علت مقدس بودن علم: خداوند به قلم و آن چه نوشته می شود قسم خورده است: **أَن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ**

۱. محدودیت زمانی ندارد. حدیث «اطلبوا العلم من المهد إلى المهد»
۲. محدودیت مکانی ندارد. حدیث «لو كل العلم منوطاً بالترنات لنتناول رجال من فارس»
۳. محدودیت جغرافیایی ندارد. حدیث «اطلبوا العلم و لو بالقصين»
۴. محدودیت مقداری ندارد. آیه «قلو لا نفر من كل فرقة منهم طائفة ليتفقهوا في الدين»
۵. محدودیت جانی ندارد. حدیث «لو يعلم الناس ما في طلب العلم لطلبوه و لو يسفك المهرج و حوض الحج»
۶. محدودیت انسانی ندارد. آیه «فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سَوَاءَ أَخِيهِ»
۷. محدودیت مکتبی ندارد. بهای آزادی ایران در جنگ. آموزش خواندن و نوشتن به ده نفر بود

• حلال شمردن شکاری که رگ آموزش دیده آورده، نشانه ارزش آموزش در اسلام است. داستان زنده شدن غدیر پس از صد سال ثابت می کند که برای فراگیری یک نکته (چگونه زنده مردگان) مرگ صد ساله هم ارزشمند است.

۹. معلم ربانی، هادی و ناجی بشر است.

- آموزش و تحصیلات
- می تواند دایمی برای تحصیل کردگان و ایجاد وابستگی آنها به ابرقدرت ها شود
- می تواند وسیله نجات بشر از شر طاغوت ها شود
- از شاخصه ها و اهداف بزرگ حضرت موسی = نجات بنی اسرائیل از شر فرعون = آیه «**أَن أَرْسِلَ مَعْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ**»
- نشانه فقیه: آزاد ساختن مردم از شر دشمنان = آیه «**وَأَقْفَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ**»
- از وظایف انبیا = رهاسازی افکار جامعه از غل و زنجیرها = آیه «**وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَ الْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ**»
- رشته های تحصیلی متنوع، رفاه را برای بشر آورده، اما او را آزاد نکرده است؛ زیرا علم هست ولی ثمره اش نیست.
- علم حقیقی، نگاه انسان را توحیدی می کند.
- حدیث علوی: «**ثَمَرَةُ الْعِلْمِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ**»
- حدیث علوی: «**ثَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعِبَادَةُ**»
- اگر کسی علم واقعی داشته باشد، در تشخیص دنیا و آخرت اشتباه نمی کند. مانند کسانی که اهل علم بودند و به کسانی که جذب اموال قارون بودند این گونه تذکر دادند: «**وَلْيَكُنْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ**»
- گرفتن مدرک و عنوان، نشانه بلوغ عقل و کمال انسانیت نیست. زیرا تعلیمات عالم ربانی باید حیات آفرین و نجات بخش باشد.

- «اقرأ» از «باسم ربك»
- «یعلمهم» از «یزکبهم»
- «مادیات» از «معنویات»
- «دنیا» از «آخرت»
- «علم» از «دین»

• هنر معلم در آموزش مسائل مهمی با نگاه توحیدی و تربیتی است و ثمره آن شکوفایی علم، حلم، حیات قلب، استقامت، معرفت و انسانیت در متعلمین است.

• معلم ربانی، هادی و ناجی است و ارزش کارش تبلیغات دل ها و نجات انسان هاست.

- کلاس داری مهم است به خصوص اگر مخاطبان از نسل نو و سن پایین تر باشند.
- آیت الله گلپایگانی فرمود: راهی که شما پیش گرفته اید (معلمی برای نسل نو) الان بیشتر مورد نیاز است (نسبت به فقیه شدن) و امام زمان (ع) راضی است؛ انشاء الله.
- آیت الله مشکینی درباره اهمیت کلاس داری برای نسل نو فرمود: من حاضرم پاداش تدریس برای صدها طلبه فاضل را به تو بدهم تا در مقابل، پاداش این کلاس بیست نفره و تدریس برای بچه ها را به من بدهی.
- در تعلیم و تربیت، آینده انسان رقم می خورد.
- معلم می تواند افراد را از پرتگاه های جهالت دور کند و مسیر زندگی فرد و نقشه راه او را تغییر دهد.
- مدرسه و دانشگاه کارخانه انسان سازی است.
- کلاس داری به ویژه برای نسل نو اهمیت بسیار بالایی دارد.

● حیات بخشی معنوی با پذیرش دعوت خدا و پیامبر (ص): آیه «یا ایها الذین آمنوا استجبوا لله و للرسول انا دعاکم لما یحییکم»

- گیاهی
- حیوانی
- فکری
- ابدی

● مقصود از حیاتی که با دعوت انبیا حاصل می شود = حیات فکری، عقلی، معنوی، اخلاقی، اجتماعی و حیات انسان در تمام زمینه ها

● حیات انسان، در ایمان و عمل صالح است: آیه «انا دعاکم لما یحییکم»

● اطاعت از فرامین خدا و پیامبر (ص) رمز رسیدن به حیات پاک و طیب است: آیه «من عمل صالحاً من ذکر او انسی و هو مؤمن فلنحییته حیاتاً طیبه»

- نفس مسیحایی پیدا کرده
- به مخاطب حیات می بخشد
- چهل او را به علم
- یاس او را به امید
- غفلت او را به هوشیاری
- ترس او را به شجاعت
- اطاعت او از ناهلان را به اطاعت اولیای معصوم و عادل
- اسراف او را به صرفه جویی
- کسالت او را به نشاط
- اضطراب او را به آرامش
- سنگدلی او را به نرم دلی تبدیل می کند.

۱۱. تعلیم و تربیت باعث حیات معنوی مخاطب می شود

● نباید به انتقال اطلاعات و علوم اکتفا کنیم.

● استادی که رسالت خود را الهی، نبوی و علوی بداند و اتصال خود را با خدا مستحکم کند، واجب نفس مسیحایی می شود.

● انتقال علم بدون تزکیه مثل جدا شدن سوزن از نخ است.

● سخن خدا از آفرینش انسان با صفت کریم: آیات «یا ایها الانسان ما عَزَّکَ برَّکَ الکریم» الَّذِی خَلَقَکَ فِیْکَ فَعَدَلَکَ»

● سخن خدا از علم و فرهنگ با صفت اکرم: آیه «اقْرَأْ وَ رَبَّکَ الاکرم»

● اشاره به تعلیم قرآن و سپس آفرینش انسان در آیات «الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ» خَلَقَ الْإِنْسَانَ»

● خداوند ابتدا راه هدایت انسان «عَلَّمَ الْقُرْآنَ» را ساخته و سپس آفرینش انسان «خَلَقَ الْإِنْسَانَ» را بیان نموده است.

۱۲. ارزش علم بیش از هر چیزی است

سوالات تستی

۸۸۴ اگر گفته شود: «معلمی، انقاز غریق است.» به کدام نکته در خصوص این کار اشاره شده است؟

- ۱) کار معلمی سنگین تر از کار چندین گروه از مهندسان است؛ پس مسئولیتی چند برابر شغل های دیگر دارد.
- ۲) معلم با ارزشمندترین گوهر هستی سروکار دارد؛ زیرا نفس انسان با تربیت از فرشتگان برتر می شود.
- ۳) معلمی از چنان قداستی برخوردار است که وصف شغل برای آن سبک است؛ بلکه عبادت محسوب می شود.
- ۴) کار تعلیم و تربیت بر نسل های جوان تأثیرگذارتر است؛ چون ماندگاری بیشتری دارد.

۸۸۵ کدام توصیف درباره مبلّغینی که از زیر بار کار شریف معلمی، شانه خالی کنند و با حضور در دستگاه طاغوت، به دنیا روی آورند، صحیح است؟ چرا؟

- ۱) نشانه روشن فکری است. - معلمی یک انتخاب صحیح است.
- ۲) نشانه روشن فکری است. - معلمی شغل نیست؛ عبادت است.
- ۳) نشانه بی لیاقتی است. - معلمی شغل نیست؛ عبادت است.
- ۴) نشانه بی لیاقتی است. - معلمی یک انتخاب صحیح است.

۸۸۶

در فرهنگ اسلامی از کدام تعبیر برای رهبر آسمانی یاد شده است و رسول خدا (ص) بالاترین صدقات را چه چیزی عنوان فرموده‌اند؟

۱) اشرف مخلوقات - تزکیه نفس که با تعلیم کتاب و حکمت همراه باشد.

۲) مربی و پدر - انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.

۳) اشرف مخلوقات - انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.

۴) مربی و پدر - تزکیه نفس که با تعلیم کتاب و حکمت همراه باشد.

۸۸۷

مقصود از تعبیر «عالم ربانی» چیست و این که «زمانی که شاگردی به غرور گرایش پیدا کند، معلم او را هشدار می‌دهد»، مصداقی از کدام حقیقت است؟

۱) اتصال معلم به خدا - معلم، تنها علم خود را منتقل نمی‌کند.

۲) الهام تقوا به عالم - معلم، تنها علم خود را منتقل نمی‌کند.

۳) الهام تقوا به عالم - تعلیم و تربیت مبارک‌ترین کار است.

۴) اتصال معلم به خدا - تعلیم و تربیت مبارک‌ترین کار است.

۸۸۸

اگر کار معلمی را به مهندسی تشبیه کنیم، کدام نقش معلم متناسب با کار مهندسانی است که مسئول ذوب مواد هستند؟

۱) با سعه صدر، تربیت‌شدگان را به هم متصل نماید و جامعه را تشکیل دهد.

۲) با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه‌مند کند.

۳) با تدریس و تعلیم و تربیت، شاگرد را بسازد.

۴) استعداد شاگرد را کشف کند.

۸۸۹

در عبارات قرآنی «أُولَئِكَ كَانُوا لَنَا نِعَمًا» و «أَصْلُ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ» و «تَشُوا يَوْمَ الْجَسَاسِ» به ترتیب به غفلت از کدام موارد اشاره شده است؟

۱) گوهر انسانیت - نشانه‌های خداوند

۲) ارزش عمر - نشانه‌های خداوند

۳) گوهر انسانیت - قیامت

۴) ارزش عمر - قیامت

۸۹۰

پاسخ دعای حضرت ابراهیم (ع): «وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ» در کدام عبارت قرآنی یافت می‌شود و این آیات به کدام ویژگی کار معلمی اشاره دارد؟

۱) «قَالَ لَا تَبَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ» - سروکار داشتن با گران‌ترین گوهر هستی

۲) «قَالَ لَا يَبَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ» - ماندگاری کار روی فکر افراد

۳) «وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِمْ لَعَلَّهُمْ يُرْجَعُونَ» - ماندگاری کار روی فکر افراد

۴) «وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِمْ لَعَلَّهُمْ يُرْجَعُونَ» - سروکار داشتن با گران‌ترین گوهر هستی

۸۹۱

چرا مدرسه و کلاس، کارخانه انسان‌سازی است و اهمیت کلاس‌داری چه زمانی دو چندان می‌شود؟

۱) آینده انسان رقم می‌خورد و افراد را از پرتگاه جهالت دور می‌کند. - مخاطب نسل نو باشد.

۲) اگر انسان درست تربیت شود از فرشته برتر می‌شود. - مخاطب نسل نو باشد.

۳) آینده انسان رقم می‌خورد و افراد را از پرتگاه جهالت دور می‌کند. - معلم عالم ربانی باشد.

۴) اگر انسان درست تربیت شود از فرشته برتر می‌شود. - معلم عالم ربانی باشد.

۸۹۲

نشانه فقیه در لسان روایات چه چیزی بیان شده است و کدام موضوع مربوط به اهمیت معلمی از آن برداشت می‌شود؟

۱) «وَ أَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ» - معلم ربانی، ناجی بشر است.

۲) «وَ أَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ» - معلم ربانی، هادی بشر است.

۳) «وَ يَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ» - معلم ربانی، ناجی بشر است.

۴) «وَ يَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ» - معلم ربانی، هادی بشر است.

۸۹۳

عبارات قرآنی «فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْعَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُزَيِّنَ كَيْفَ يُوَارِثُ سُوءَ أَخِيهِ» و «قُلُوا لَا تَقْرَبُوا مَالَ الْوَلَدِ مِنْكُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَّقُوا اللَّهَ» به ترتیب نافی

کدام محدودیت‌ها از امر آموزش است؟

۱) محدودیت انسانی - محدودیت زمانی

۲) محدودیت انسانی - محدودیت مقداری

۳) محدودیت مکتبی - محدودیت مقداری

۴) محدودیت مکتبی - محدودیت زمانی

۸۹۴

قرآن کریم به مؤمنان در برابر دعوت خدا و پیامبر (ص)، چه فرمانی می‌دهد و ثمره آن، کدام نوع از حیات است؟

۱) «عَمَلٌ صَالِحًا» - حیات نباتی

۲) «اسْتَجِيبُوا» - حیات فکری

۳) «عَمَلٌ صَالِحًا» - حیات فکری

۴) «اسْتَجِيبُوا» - حیات نباتی

۸۹۵

خداوند کدام صفت را در امر آموزش انسان برای خود به کار می‌برد و از آیات «عَلَّمَ الْقُرْآنَ» و «خَلَقَ الْإِنْسَانَ»، کدام مفهوم درباره خلقت انسان دریافت می‌شود؟

۱) کریم - ارزش تعلیم مقدم بر آفرینش انسان است.

۲) کریم - هدایت و ربوبیت، مقدم بر خلقت الهی است.

۳) کریم - هدایت و ربوبیت، مقدم بر آفرینش انسان است.

۴) کریم - ارزش تعلیم مقدم بر آفرینش انسان است.

۸۹۶

از آیه شریفه «عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ» کدام موضوع دریافت می‌گردد؟

۱) معلمی یک شغل نیست، عبادت است.

۲) معلمی یک انتخاب صحیح است.

۳) معلمی یک شغل نیست، عبادت است.

۴) معلمی یک انتخاب صحیح است.

۸۹۷

چند مورد از موارد زیر به کار معلمی اشاره دارد؟

۱) انقاذ غریق

۲) انتقال علم و تجربه

۳) کلید عزت

۴) کلید بصیرت و مصونیت

۱ ۱

۲ ۲

۳ ۳

۴ ۴

درسنامه

معنی مستقیم واژه‌ها

واژه‌ها کوچک‌ترین جزء معنی‌دار زبان، و پایه و اساس پرسش‌های هوش کلامی هستند؛ پرسش‌هایی که بر پایه شناخت و درک زبان مطرح می‌شوند. شناخت واژه‌ها و معنا و ساختار آن‌ها در خواندن و درک جمله‌ها و متن‌ها و در نتیجه حل پرسش‌های دسته‌های بعدی نیز مؤثرند؛ ولی گونه‌ای از پرسش‌ها نیز به همین صراحت و مستقیم معنای واژه‌ها را می‌خواهند. افزون بر کتاب‌های درسی که در طول دوران تحصیل می‌خوانیم، هر مطالعه دیگری می‌تواند دریچه‌ای تازه به یادگیری واژه‌ها باشد.

هوش کلامی

هر متن را بخوانید و سپس به سؤالات پس از آن پاسخ دهید.

جهد کن که اگرچه اصیل و گوهری باشی، گوهر تن نیز داری که گوهر تن از گوهر اصل بهتر بُود. چنان‌که گفته‌اند: بزرگی، خرد و دانش راست نه گوهر را.

۱۳۰۳ مفهوم بخش مشخص‌شده عبارت، کدام است؟

- ۱ ثروت فراوان ۲ مروارید اصل ۳ تشب ۴ روح انسان

«روزی پیر ما، با جمعی از همراهان به در آسیابی رسید. افسار اسب کشید و ساعتی درنگ کرد؛ پس به همراهان گفت: «می‌دانید که این آسیاب چه می‌گوید؟»، می‌گوید: معرفت این است که من در آنم. گرد خویش می‌گردم و پیوسته در خود سفر می‌کنم، تا هر چه نباید، از خود دور گردانم!»

۱۳۰۴ کدام گزینه به مفهوم کلمه‌ای که زیر آن خط کشیده شده است، نزدیک است؟

- ۱ ارزشمند ۲ شایسته نیست ۳ واجب نیست ۴ بزرگ

بدیو در مقاله «شرایط» (Conditions) در کتاب «بیانیة فلسفه» (Manifesto for Philosophy) می‌نویسد: «فلسفه در همه دوره‌های تاریخی وجود ندارد؛ مسیر وجود فلسفه در زمان و مکان، دچار گسست‌ها و عدم تداوم‌هاست؛ بنابراین باید فرض کنیم که فلسفه نیازمند شرایط خاصی است.»

۱۳۰۵ مطابق متن، بهترین گزینه برای مفهوم واژه «عدم» کدام است؟

- ۱ نابودی ۲ پارگی ۳ شکست ۴ نبود

یادگیری مشارکتی یکی از روش‌های نوین آموزش و یادگیری و یک روش آموزشی یادگیرنده‌محور است. این شیوه آموزش، متأثر از رویکرد سازاگرایی اجتماعی است و به ویژه از نظریه ویگوتسکی ناشی شده است. به اعتقاد ویگوتسکی از آنجا که دانش حاصل کنش در بافت اجتماعی است، یادگیری از طریق تعامل با دیگران حاصل می‌شود و طی آن، دانش‌آموزان با کمک معلم و هم‌سالان باتجربه‌تر در پهنه تقریبی رشد خود، پیشرفت می‌کنند و از سطح بالفعل کنونی به سطح پتانسیل خود می‌رسند.

۱۳۰۶ مطابق متن، واژه «ناشی» به کدام گزینه نزدیک‌تر است؟

- ۱ نابلد ۲ نشئت‌گرفته ۳ ناتوان ۴ باعث

به نظر می‌رسد والدین انگیزه دارند تا فرزندان خود را به بهترین وجه، برای جهانی که احتمالاً در آن باید مستقل زندگی کنند، آماده نمایند. آن‌چه در یک فرهنگ کار می‌کند، لزوماً در فرهنگ دیگر نمی‌تواند خوب باشد؛ اما هر چه دنیای ما به هم پیوند می‌خورد، این تنوع رویکردهای فرزندان پروری، ممکن است کاهش یابد. در حقیقت، بیشتر کشورها طی ۵۰ سال گذشته، فردگراتر شده‌اند و این تحوّل در کشورهایی که بیشترین توسعه اقتصادی را تجربه کرده‌اند، یارزتر است.

۱۳۰۷ مطابق متن، بهترین گزینه برای معنی «رویکرد» کدام است؟

- ۱ نگاه ۲ ابزار ۳ بینش ۴ روش

«کانکلین» بعدها مفهوم بدخیمی مشکل را به حوزه‌هایی غیر از برنامه‌ریزی و سیاست تعمیم داد. برخی ویژگی‌های تعیین‌کننده کانکلین عبارت‌اند از: ۱- مشکل بدخیم تا پس از پیکربندی راه‌حل، قابل درک نیست. ۲- مشکل‌های بدخیم هیچ زمان توقفی ندارند. ۳- راه‌حل‌ها برای مشکل‌های بدخیم، درست یا غلط نیستند. ۴- هر مشکل بدخیمی اساساً جدید و منحصر به فرد است.

۱۳۰۸ کدام گزینه بهترین جایگزین برای واژه «پیکربندی» در متن است؟

- ۱ بدن‌مندی ۲ ساخت ۳ دسنة بندی ۴ شکل‌گیری

دانشمندان ۱۰ عامل مهم که گرم شدن کره زمین را اثبات می‌کند، به عنوان عوامل غیر قابل انکار این پدیده اعلام کرده‌اند. آنها بدون اشاره به عامل اصلی این پدیده، اعلام کرده‌اند شگنی وجود ندارد که زمین از سال ۱۹۸۰ تاکنون، بیشتر از حد انتظار گرم شده است. این گزارش می‌تواند تأییدی بر بیانیه مجمع بین‌الدول تغییر اقلیم سازمان ملل باشد که در سال ۱۹۹۷ اعلام کرد به احتمال ۹۰ درصد این پدیده در حال وقوع است و باید همه کشورها دست به دست هم دهند و آن را متوقف سازند.

۱۳۰۹ مطابق متن، بهترین گزینه برای جایگزینی «اقلیم» کدام است؟

- ۱ گرما ۲ سرزمین ۳ آب و هوا ۴ گرمایش

متصدیان پارک «بهار»، به منظور افزایش جذابیت و جلب افراد بیشتر به پارک، اقدام به سرمایه‌گذاری جهت ایجاد زمین بازی بزرگی برای کودکان کردند و بخشی از محل مخصوص پیاده‌روی پارک را به آن اختصاص دادند. اندکی پس از اجرای پروژه مذکور، تعداد مراجعین به این پارک کاهش یافت که از این بابت، دگه‌ها و فروشگاه‌های کوچک داخل پارک نیز متضرر شدند.

۱۳۱۰ مطابق متن، بهترین معنی برای «جلب» کدام است؟

- ۱ کشیدن ۲ بازداشت ۳ دست‌گیری ۴ گرفتن

هوا وزن دارد و به هر چیزی فشار وارد می‌کند. بعضی بالنها را با گاز هلیوم پر می‌کنند، چون هلیوم از هوا سبک‌تر است. بنابراین، اگر یک بالن را که از گاز هلیوم پر شده رها کنیم، به سرعت بالا می‌رود و سپس ناگهان می‌ترکد. وقتی بالن بالا می‌رود، به سمت جاهایی حرکت می‌کند که فشار هوای کمتری دارد. در این حالت گاز داخل بالن در مقایسه با هوا نیروی بیشتری به دیواره‌های داخلی بالن وارد می‌کند و سعی می‌کند از بالن خارج شود. به این ترتیب بالن کم‌کم باد می‌کند و سرانجام می‌ترکد.

۱۳۱۱ مطابق متن، کدام مفهوم برای «نیرو» مناسب است؟

- ۱ قوه ۲ فشار ۳ قدرت ۴ توانایی

مسئله مدیریت محصول و ارتباط با مشتریان از مهم‌ترین جنبه‌های تجارت امروز دنیا است. در یادی امر باید توجه داشت که نظر مشتریان در بالاترین درجه اهمیت است. ما از همه مشتریان یک شعبه فروشگاه زنجیره‌ای خود نظرسنجی کردیم و همه آنها موافق بودند که شبانه‌روزی بودن فروشگاه ایده بسیار خوبی است. پس لازم است هر چه سریع‌تر برنامه‌ای برای ۲۴ ساعته کردن تمام شعب فروشگاه بریزیم.

۱۳۱۲ بهترین گزینه برای مفهوم عبارت «یادی»، مطابق متن کدام است؟

- ۱) ابتدا ۲) وادی ۳) نخست ۴) آغازین

به تنهایی نمی‌شود خواب دیدن خود را تحت کنترل در آوریم؛ اما به تازگی روان‌شناسان توانسته‌اند کابوس‌های وحشتناک را مهار و آنها را درمان کنند. در این روش، روان‌شناس از بیمار می‌خواهد وقتی کابوس می‌بیند، به تماشای آن ادامه بدهد و تلاش کند آن را به هر آن‌چه دوست دارد تغییر دهد. نتایج یک آزمایش در این زمینه از موفقیت ۷۰ درصدی این روش پس از یک دوره درمان دو تا چهار هفته‌ای حکایت دارد که نشان از عین نبودن این روش است.

۱۳۱۳ با توجه به متن، بهترین گزینه برای مفهوم واژه «عین» کدام است؟

- ۱) مفت ۲) نادرست ۳) بیهوده ۴) کارآمد

شمارش از چپ، میان انسان‌ها رواج دارد و حتی در زبانی مانند فارسی، که از سمت راست نوشته و خوانده می‌شود، نوشتن اعداد متفاوت است و از چپ به راست. دانشمندان مدعی‌اند که انسان‌ها و حیوانات، به صورت غریزی از سمت چپ به راست شمارش می‌کنند، زیرا نیم‌کره راست مغز که اطلاعات را پردازش می‌کند، انجام فعالیت‌های بصری را به عهده دارد. از این رو این طور به نظر می‌رسد که رفتار شمارش اعداد از سمت چپ، بیشتر رفتاری غریزی باشد تا اکتسابی.

۱۳۱۴ بهترین گزینه برای جایگزینی عبارت «پردازش» در متن کدام است؟

- ۱) دسته‌بندی ۲) خوانش ۳) تحلیل ۴) پرداختن

ماهگیری به دو نوع تجاری و تفریحی تقسیم می‌شود. ماهگیری تجاری به دو صورت سنتی (غیرصنعتی) و صنعتی انجام می‌شود و ماهگیری ورزشی صرفاً برای لذت بردن از صید ماهی و کشمکش و هیجان انجام می‌گیرد و بعد از بیرون کشیدن ماهی از آب به وسیله چوب و چرخ تخصصی دوباره به دامن طبیعت بازگردانده می‌شود. در ماهگیری سنتی معمولاً از تور برای صید ماهی استفاده می‌شود. یکی از روش‌ها، نصب تورهای عمودی به صورت ثابت در طول خط ساحلی است که با استفاده از جزر و مد آب دریا باعث گیر افتادن ماهی در تور می‌شود.

۱۳۱۵ واژه «کشمکش»، قابل تغییر به کدام گزینه است؟

- ۱) عصبانیت ۲) درگیری ۳) احساسات ۴) بده‌بستان

هایدن در هشت سالگی به وین رفت تا به عضویت گروه پسران آوازخوان کلیسای سنت‌اشتفان درآید. در آن‌جا اگرچه صدای دلنشین او مورد توجه قرار گرفت اما هیچ امکانی برای تحصیل آهنگسازی و هنر نوازندگی برایش فراهم نشد و هنگامی که در عنفوان جوانی صدای خوش کودکی‌اش را از دست داد، او را بدون پرداخت کم‌ترین پول، از سنت‌اشتفان روانه گوشه خیابان کردند.

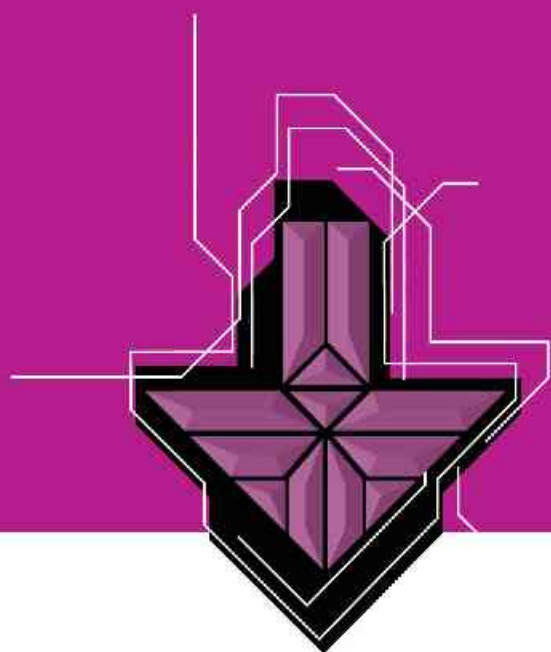
۱۳۱۶ واژه «عنفوان»، قابل تغییر به کدام گزینه است؟

- ۱) دشواری ۲) پایان ۳) میانه ۴) آغاز

در الگوی یادگیری مشارکتی، بر پایه دو اصل مهم وابستگی درونی مثبت و مسئولیت گروهی، به تدارک فرصت همکاری در گروه‌های کوچک ناهمگن می‌پردازند و شاگردان را تشویق می‌کنند تا در همکاری با دیگران، برای موفقیت گروه خود تلاش کنند. مطابق این الگو، دانش‌آموزان در قالب گروه‌های کوچک عمدتاً چهار یا پنج نفری، برای رسیدن به هدف مشترک، با هم کار می‌کنند و علاوه بر این که مسئول یادگیری خود هستند، در برابر یادگیری دیگران نیز احساس مسئولیت می‌کنند. پیشرفت تحصیلی، شرکت فعال‌تر فراگیران در جریان یادگیری، مسئولیت‌پذیری بیشتر برای آموختن و یادگیری خویش، کوتاه‌تر شدن زمان انجام تکالیف، کاهش چشم‌گیر مشکلات انضباطی، علاقه‌مندی بیشتر و پرورش تصور مثبت به یادگیری و درس و مدرسه، و فرصت بیشتر معلم برای مشاهده و ارزیابی یادگیری‌های دانش‌آموزان، از مزایای مهم این شیوه آموزشی است.

۱۳۱۷ بهترین مفهوم برای «تصور» در متن کدام است؟

- ۱) نگرش ۲) خیال ۳) گرافیتی ۴) تخیل

پاسخ نامہ تشریحی

دین و زندگی دهم - درس ۹

۱ = ۲ امام کاظم (ع) می‌فرماید: «خدایا! می‌دانم که بهترین توشهٔ مسافر کوی تو عزم و اراده‌ای است که با آن خواستار تو شده باشد.» از نشانه‌های عزم قوی، شکیبایی و صبر در راه رسیدن به هدف است: «وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ...».

۲ = ۲ از آن‌جا که سرنوشت ابدی انسان‌ها در آخرت براساس رفتار آن‌ها در دنیا تعیین می‌شود، لازم است برای سفر به آخرت آماده شویم و قدم در مسیر مطمئن بگذاریم. هدف از خلقت انسان تقرب به خدا و رسیدن به مقام قرب اوست. هرکس این نکته را دریابد و زندگی خود را در مسیر این هدف قرار دهد، در دنیا زندگی لذت‌بخش و مطمئن و در آخرت رستگاری و خوشبختی ابدی را به دست خواهد آورد.

۳ = ۱ سرنوشت ابدی انسان‌ها بر اساس رفتار آنان در دنیا تعیین می‌شود و هر کس خدای یگانه را هدف و مقصد قرار دهد و زندگی خود را در مسیر این هدف قرار دهد، در دنیا زندگی لذت‌بخش و مطمئن و در آخرت رستگاری و خوشبختی ابدی را به دست خواهد آورد.

۴ = ۴ بعد از سفارش‌هایی که لقمان حکیم به فرزندش می‌کند و راه و رسم زندگی را به او نشان می‌دهد، به وی می‌گوید: «وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ»؛ «بر آن‌چه (در این مسیر) به تو می‌رسد صبر کن که این از عزم و اراده در کارهاست.» این آیه به اولین اقدام برای ثبات قدم در مسیر رسیدن به قرب الهی، یعنی تصمیم و عزم برای حرکت اشاره دارد.

۵ = ۴ سهل و آسان بودن رسیدن به هدف، نتیجه و معلول عزم قوی است و از آثار آن، استواری بر هدف، شکیبایی و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به آن هدف است.

۶ = ۳ لقمان حکیم بعد از سفارش‌هایی که به فرزندش می‌کند و راه و رسم زندگی را در آن سفارش‌ها به او می‌آموزد (رد گزینۀ ۱)، به وی می‌فرماید: «وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ»؛ «بر آن‌چه (در این مسیر) به تو می‌رسد صبر کن که این از عزم و اراده در کارهاست.»

صبر و شکیبایی در سختی‌ها برای رسیدن به هدف، از نشانه‌های عزم قوی است.

۷ = ۲ امام کاظم (ع) می‌فرماید: «خدایا! می‌دانم که بهترین توشهٔ مسافر کوی تو عزم و اراده‌ای است که با آن خواستار توشه شده باشد.» و به «تصمیم و عزم برای حرکت»، از اقدامات گام گذاشتن در مسیر تقرب به خدا مرتبط است.

۸ = ۲ برای گام گذاشتن در مسیر تقرب به خدا و همچنین برای ثابت قدم ماندن در این راه، شایسته است اقدامات زیر را انجام دهیم: تصمیم و عزم برای حرکت - عهد بستن با خدا - مراقبت - محاسبه و ارزیابی

۹ = ۱ میان «داشتن عزم و اراده قوی» و «آسان رسیدن به هدف» یک رابطهٔ مستقیم برقرار است؛ زیرا هر قدر عزم قوی‌تر باشد، رسیدن به هدف آسان‌تر است و اولین گام در مسیر تقرب به خدا، تصمیم و عزم برای حرکت است.

۱۰ = ۳ کسی که راه رستگاری و سعادت را که همان قرب به خداست، شناخته و می‌خواهد در این مسیر قدم بگذارد با خدای خود پیمان می‌بندد که آن‌چه را خداوند برای رسیدن به این هدف مشخص کرده است، یعنی واجبات الهی را انجام دهد و خداوند را خشنود سازد.

۱۱ = ۲ آثار عزم قوی، استواری بر هدف، شکیبایی و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به هدف است و وقتی خدا از ما راضی خواهد بود که ما در مسیر رستگاری و خوشبختی خود گام برداریم.

۱۲ = ۲ وقتی خدا از ما راضی خواهد بود که ما در مسیر رستگاری و خوشبختی خود گام برداریم و آن‌گاه از ما ناخشنود خواهد بود که به خود ظلم کنیم و در مسیر هلاکت خود قدم گذاریم.

۱۳ = ۲ برای عهد بستن با خداوند باید بهترین زمان‌ها را انتخاب کنیم. بعد از نماز، شب‌های قدر و شب یا روز جمعه زمان‌های خوبی برای عهد بستن با خداوند است.

عبارت «ای نفس! امروز روزی بود که بر تو گذشت و دیگر باز نمی‌گردد...» بیانگر حساسیت از خود و عمل خود برای بعد از مرگ در مسیر محاسبه و ارزیابی است.

۱۴ = ۱ در آیه ۱۰ سورة فتح می‌خوانیم: «و هر که به عهده‌ای که با خدا بسته وفادار بماند، به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد.» از امیرالمؤمنین علی (ع) پرسیدند زیرک‌ترین انسان کیست؟ فرمود: «کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.»

۱۵ = ۴ اگر عهد و پیمان خود را در زمان‌های معینی، مانند آخر هر هفته، آخر هر ماه یا شب قدر هر سال، تکرار کنیم، استحکام بیش‌تر پیدا می‌کند و به فراموشی (نسیان) سپرده نمی‌شود.

۱۶ = ۲ بنابر ترجمهٔ آیات «و هر که به عهده‌ای که با خدا بسته وفادار بماند، به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد.» و «به پیمانی که با من بسته‌اید وفا کنید تا من نیز به پیمان شما وفا کنم»، عمل به عهد و پیمان‌های خود با خدا، موجب برخورداری از پاداش عظیم الهی و وفای خدا به پیمانش می‌شود؛ پس موارد (الف) و (د) صحیح‌اند؛ اما موارد (ب) و (ج) در مورد عوامل بهشتی شدن است.

۱۷ = ۲ قرآن کریم در آیه ۴۰ سورة بقره می‌فرماید: «به پیمانی که با من بسته‌اید وفا کنید تا من نیز به پیمان شما وفا کنم.» و در آیه ۱۰ سورة فتح می‌فرماید: «هر که به عهده‌ای که با خدا بسته وفادار بماند، به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد.»

۱۸ = ۱ در آیه ۷۷ سورة آل عمران می‌خوانیم: «کسانی که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشدند آن‌ها بهره‌ای از آخرت نخواهند داشت و خداوند با آن‌ها سخن نمی‌گوید و به آنان در قیامت نمی‌نگرد و آن‌ها را (از گناه) پاک نمی‌سازد و عذاب دردناکی برای آن‌هاست»

۱۹ = ۴ در آیه ۷۷ سورة آل عمران می‌خوانیم: «کسانی که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشدند آن‌ها بهره‌ای از آخرت نخواهند داشت و خداوند با آن‌ها سخن نمی‌گوید و به آنان در قیامت نمی‌نگرد و آن‌ها را (از گناه) پاک نمی‌سازد و عذاب دردناکی برای آن‌هاست.»

۲۰ = ۳ در آیه ۱۰ سورة فتح می‌خوانیم: «و هر که به عهده‌ای که با خدا بسته وفادار بماند، به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد.» و در آیه ۷۷ سورة آل عمران می‌خوانیم: «کسانی که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشدند آن‌ها بهره‌ای از آخرت نخواهند داشت...»

مهارت معلمی - فصل ۱

۸۸۴ = ۳ معلمی انتقال تجربه و «انفاذ غریق» به معنای «نجات غرق شده» است. این جمله بیانگر ارزش و قداست معلمی است که چنان قداستی دارد که وصف شغل برای آن سبک می‌نماید. پس معلمی شغل نیست، بلکه عبادت است.

۸۸۵ = ۴ در زمان طاعوت، به سراغ برخی از مبلغین رفتند و با پرداخت مبالغی آنان را جذب نظام شاهنشاهی کردند. آن‌ها از زیر بار شغل شریف معلمی، شانه خالی کردند و با حضور در دستگاه فاسد، به دنیا روی آوردند. در آن روز، آیت‌الله العظمی گلپایگانی (ره) فرمود: «اگر طلبه‌ای به جای تبلیغ و تحصیل دین، سراغ دربار رفت و بازوی آنان شد، نگویید: رفتم؛ بلکه بگویید: لیاقت نداشتم و امام (عج) مرا از حوزه بیرون انداخت.» انتخاب نظام طاعوت به جای معلمی صحیح نیست؛ پس معلمی یک انتخاب صحیح است.

۸۸۶ = ۲ در فرهنگ اسلامی از رهبر آسمانی با تعبیراتی چون معلم، مربی یا پدر یاد شده است. رسول خدا (ص) درباره جایگاه ممتاز معلم فرمودند: «بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.»

۸۸۷ = ۱ اتصال معلم و استاد و مربی به خداوند متعال، نقش مهمی در انجام مسئولیت آن‌ها (که همان ارشاد و هدایت مردم است)، دارد؛ لذا از عالم دینی به «عالم ربانی» تعبیر می‌شود. معلم، تنها علم خود را منتقل نمی‌کند؛ بلکه می‌تواند همه کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود به دیگران منتقل نماید. مثلاً آن زمان که شاگرد به غرور گرایش پیدا کند، او را هشدار دهد.

۸۸۸ = ۲ در مقام تشبیه، کار معلمی که با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه‌مند کند، مانند مهندسانی است که مسئول ذوب مواد هستند. زیرا شاگرد را ذوب و مجذوب تعلیم خود می‌کند.

۸۸۹ = ۳ اگر انسان منحرف گردد، از هر حیوانی پست‌تر خواهد شد. معلم نمی‌گذارد که گوهر انسانیت، نابود و مغفول شود. قرآن کریم درباره بعضی از انسان‌ها می‌فرماید: «وَأُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ»؛ «آن‌ها مثل حیوانات هستند، بلکه پست‌تر». سپس دلیل انحراف آن‌ها را این‌گونه بیان می‌کند: «وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ». عده‌ای از قیامت غافل اند: «تَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ».

۸۹۰ = ۳ حضرت ابراهیم (ع) از خدا خواست که در تاریخ ماندگار باشد: «وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ»؛ «و در میان آیندگان، نام نیکی برای من قرار بده». خداوند نیز دعای او را این‌گونه پاسخ داد: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»؛ «آن (کلمه توحید) را در میان نسلش کلمه ماندگار قرار داد، باشد که آنان (به توحید) بازگردند». این آیات درباره ماندگاری کار معلم روی فکر افراد است.

۸۹۱ = ۱ در کلاس، آینده یک انسان رقم می‌خورد. کلاس می‌تواند افراد را از پرتگاه‌های جهالت دور کند و مسیر زندگی یک فرد و نقشه راه او را تغییر دهد. مدرسه و دانشگاه، کارخانه انسان‌سازی است و کلاس‌داری، به ویژه اگر نسل نو مخاطب باشد، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

۸۹۲ = ۱ نشانه فقیه آن است که مردم را از شر دشمنانشان آزاد سازد: «وَ أَشَدُّهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ». پس معلم ربانی، ناجی (نجات‌دهنده) بشر است.

۸۷۳ = ۱ نباید فاصله میان بلوغ جنسی و عقلی با زمان ازدواج زیاد شود و تشکیل خانواده به تأخیر افتد. اگر فردی بخواهد به شیوه ناصحیح به نیاز جنسی خود پاسخ دهد در آن صورت لذت آنی برخاسته از گناه پس از چندی روح و روان فرد را پژمرده می‌کند و شخصیت او را می‌شکند.

۸۷۴ = ۳ همواره دیده‌ایم که علاقه و محبت به یک شخص، چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند. این سخن زیبای امام علی (ع) مربوط به مواردی از همین قبیل است: «حُبُّ الشَّيْءِ يُعْمِي وَ يُصِمُّ»؛ «علاقه شدید به چیزی، آدم را کور و کر می‌کند». از این رو، پیشوایان دین از ما خواسته‌اند که در مورد همسر آینده با پدر و مادر خود مشورت کنیم تا به انتخابی درست برسیم.

۸۷۵ = ۳ معاشرت‌های غیرشرعی پیش از ازدواج هر چند با عنوان‌هایی مانند شناخت روحیه همسر و امتحان او باشد، نتیجه‌بخش نیست و آثار زیانباری دارد که به خاطر همان آثار، خداوند اجازه این‌گونه معاشرت‌ها را به ما نداده است. در این معاشرت‌ها معمولاً احساسات بر هر دو نفر حاکم می‌شود و دختر و پسر شخصیت واقعی خود را پنهان می‌کنند و هر طرف اصرار دارد خود را بهتر از آن چه هست نشان دهد تا محبوب دیگری واقع شود.

۸۷۶ = ۲ پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «کسی که ازدواج کند، نصف دین خود را حفظ کرده است؛ پس باید برای نصف دیگر، از خدا پروا داشته باشد.»

۸۷۷ = ۳ لطافت‌های روحی و ظرافت‌های عاطفی دختر، آن‌گاه که در فضای محبت و علاقه جنس مخالف قرار می‌گیرد، احتمال نادیده گرفتن برخی واقعیت‌ها و کاستی‌ها را به دنبال دارد؛ لذا ضرورت اجازه پدر برای ازدواج دختران معلوم می‌شود.

۸۷۸ = ۱ همواره دیده‌ایم که علاقه و محبت به یک شخص، چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند. لذا امام علی (ع) می‌فرماید: «حُبُّ الشَّيْءِ يُعْمِي وَ يُصِمُّ»؛ علاقه شدید به چیزی، آدم را کور و کر می‌کند. از این رو پیشوایان دین از ما خواسته‌اند که در مورد همسر آینده با پدر و مادر خود مشورت کنیم تا به انتخابی درست برسیم.

۸۷۹ = ۱ این حدیث اشاره دارد که علاقه و محبت اولیه، چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند. لذا لزوم مشورت با دیگران، به خصوص با والدین را رقم می‌زند.

۸۸۰ = ۱ این حدیث اشاره دارد که علاقه و محبت اولیه، چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند. لذا لزوم توجه به مشورت با والدین در توصیه‌های پیشوایان دینی ما را رقم می‌زند.

۸۸۱ = ۱ طبق فرموده پیامبر اکرم (ص)، باید در نصف دیگر از خدا پروا داشته باشد.

۸۸۲ = ۱ با توجه به این حدیث علاقه و محبت اولیه، چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند.

۸۸۳ = ۲ پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «برای دختران و پسران خود امکان ازدواج فراهم کنید تا خداوند اخلاقتان را نیکو گرداند و در رزق و روزی آن‌ها توسعه دهد و عفاف و غیرت آن‌ها را زیاد گرداند.»

۱۳۰۳ = ۳ گوهر اصل: اصل و نسب خانوادگی

۱۳۰۴ = ۲ باید = شایسته است / نباید = شایسته نیست

۱۳۰۵ = ۴ مطابق فرهنگ واژگان، «عدم» برابر است با «مقابل وجود، نیستی، ناپودی، نبودن»، پس گزینه‌های (۲ و ۳) نادرستند. اما با توجه به بافت متن «ناپودی» مناسب نیست و گزینه درست «نیود» به معنی «نبودن» است.

۱۳۰۶ = ۲ «ناشی» به معنی نایلد واژه‌ای فارسی است که در اینجا کاربرد ندارد. ناشی در این متن از ریشه عربی «ن ش ی» به معنی ریشه گرفتن و رشد کردن است و در نتیجه به معنی «نشئت گرفته».

۱۳۰۷ = ۴ مطابق فرهنگ واژگان، «رویکرد» برابر است با «روش برخورد یا مواجه شدن». به این مفهوم گزینه‌های (۱ و ۳) نیز به آن نزدیک هستند، اما با توجه به مسئله فرزندپروری که در متن مطرح شده، بهترین معنا «روش» است که در گزینه (۴) آمده است.

۱۳۰۸ = ۴ «پیکربندی» به نوعی اشاره به شکل گرفتن در مراحل نخست دارد و «شکل‌گیری» جایگزین مناسبی برای آن است.

۱۳۰۹ = ۳ اگرچه در فرهنگ واژگان برای مفهوم «اقلیم» عبارت‌های «سرزمین، کشور، بوم‌پر» نیز آمده است، اما در اینجا منظور مجازاً «آب‌وهوای سرزمین است و گزینه درست گزینه (۳)».

۱۳۱۰ = ۱ «جلب» از ریشه عربی «ج ل ب» به مفهوم «کشیدن به سوی خود و جذب کردن» است. از طرفی به همین مفهوم به شکل مجازی به معنی «دست‌گیر کردن» نیز در مسائل حقوقی به کار می‌رود. در اینجا اما با توجه به متن، منظور همان معنی اصلی واژه و «جذب کردن» یا «کشیدن» است.

۱۳۱۱ = ۲ هر چهار گزینه می‌توانند معنای لغت‌نامه‌ای «نیرو» باشند؛ در اینجا اما منظور از نیرو، فشاری است که گاز به دیواره‌ها وارد می‌کند. در همراهی با عبارت «به دیواره‌های داخلی بالن وارد می‌کند» نیز بهترین گزینه «فشار» است.

۱۳۱۲ = ۱ «بادی» از ریشه عربی «ب د ی» بر وزن فاعل است و هم خانواده واژه‌هایی مانند «ابتدا» و «مبتدی». اگرچه گزینه‌های (۳ و ۴) نیز از نظر مفهوم نزدیک به آن هستند، ولی در ساختار عبارت «بادی امر» نمی‌گنجند. گزینه (۲) نیز غلط مصطلحی است که بسیاری به جای «بادی» به کار می‌برند و معنایی به کل متفاوت دارد.

۱۳۱۳ = ۳ به لحاظ ساختاری هر چهار گزینه در جایگاه «عبث» می‌گنجند. اما با توجه به مفهوم متن، گزینه (۴) نمی‌تواند پاسخ باشد. از طرفی گزینه (۱) نیز بی‌ارتباط با صحبت متن است. تنها گزینه (۲) می‌تواند به جز گزینه (۳)، مفهومی درست به متن بدهد. در اینجا باید به معنای لغت‌نامه‌ای «عبث» نیز دقت کرد و گزینه (۳) را برگزید. «عبث» مطابق فرهنگ واژگان برابر است با «باطل، بی‌ثمر، بیهوده».

۱۳۱۴ = ۳ «پردازش» در فرهنگ واژگان برابر است با «انجام عملیات، پرداختن، توجه و اشتغال داشتن به چیزی». گزینه (۴) اگرچه مطابق معنی لغت‌نامه‌ای «پردازش» است، در بافت جمله نمی‌گنجد. گزینه‌های (۱ و ۳) هر دو بخشی از معنای کلی «پردازش» را دارند و می‌توانند مجازاً درست باشند که با توجه به بافت متن، «تحلیل» به منظور نویسنده نزدیک‌تر است و پاسخ درست، گزینه (۲) بی‌ریب است.

۱۳۱۵ = ۲ «کشمکش» مطابق فرهنگ واژگان، برابر است با جدال، تعارض، گیرودار و «درگیری» واژه‌ای مناسب برای جای‌گزینی آن است.

۱۳۱۶ = ۴ مطابق فرهنگ واژگان، «عنقوان» یعنی آغاز و ابتدای چیزی، به‌ویژه در مورد جوانی. از متن نیز قابل برداشت بود که درست در ابتدای جوانی هایدن که صدای کودکی‌اش را از دست داده بود، از گروه آواز اخراج شد.

۱۳۱۷ = ۱ اگرچه «تصوّر» مفاهیم «خیال و تخیل» را نیز به دست می‌دهد، در اینجا اما منظور از «تصوّر» برابر است با «تصویر ذهنی» که بهترین عبارت برای آن «نگرش» است.

۱۳۱۸ = ۴ «مألوف» در لغت‌نامه به صورت «آشنا، آموخته، انس گرفته و مأنوس و عادت کرده شده ...» معنی شده است که نزدیک‌ترین گزینه به این مفهوم «مرسوم» است. مطابق بافت متن هم می‌توان به این نتیجه رسید که یک رویه تبدیل به رسمی شده است که همه جا «مرسوم» است.

۱۳۱۹ = ۳ مطابق فرهنگ لغات، «مزایا» برابر است با جمع «مزیت» به معنی امتیازها، برتری‌ها و فواید مطابق متن نیز می‌توان معنی «فواید» را برداشت کرد.

۱۳۲۰ = ۲ مستدام از ریشه «د ا م» و هم‌خانواده «مداوم» و تقریباً هم‌معنی با آن است، یعنی «ادامه‌دار».

۱۳۲۱ = ۴ مطابق فرهنگ واژگان، «برهه» به معنای «قسمتی از زمان» و «روزگار» است. بهترین و نزدیک‌ترین گزینه به این مفهوم، «دوره» است.

۱۳۲۲ = ۲ انصاف: داد، عدل

۱۳۲۳ = ۴ هیاو = آرامش

۱۳۲۴ = ۳ جاه: مقام، درجه

۱۳۲۵ = ۱ بدی = نیکی، صلاح

۱۳۲۶ = ۲ زشتی = پلیدی

۱۳۲۷ = ۲ بزرگداشت

۱۳۲۸ = ۴ میدان جنگ = اردوگاه

۱۳۲۹ = ۳ پریشان‌حال = شوریده (ش، و، ر، ی، د، ه)

۱۳۳۰ = ۳ مفهوم بیت، «تسلیم» محض در قبال امر خدا بودن است.

بررسی سایر گزینه‌ها

گزینه ۱: تکریم گزینه ۲: تصدیق گزینه ۴: تحریف

۱۳۳۱ = ۴ بی‌ارزش = مایه‌ور (ارزشمند)

۱۳۳۲ = ۱ برکنار نمودن = عزل کردن (ع، ز، ل، ک، ر، د، ن)

۱۳۳۳ = ۳ مفهوم ضرب المثل، «تمرین و ممارست» است.

بررسی سایر گزینه‌ها

گزینه ۱: نظم و دقت گزینه ۲: مسئولیت‌پذیری گزینه ۴: سپاس‌گزاری